

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om pensionsstiftelser

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om pensionsstiftelser ändras så att det blir möjligt att ordna solvensen i de pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare så att den motsvarar den förändrade placeringsmiljön och förändringarna inom arbetspensionssystemet.

I lagen skall tas in bestämmelser om solvenskraven för pensionsstiftelser genom att det föreskrivs om verksamhetskapital för pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås att på samma sätt som i fråga om arbetspensionsförsäkringsbolag föreskrivs om en mekanism för övervakning av solvensen som möjliggör ingripande i ett tidigare skede än förut i en pensionsstiftelses verksamhet och således bättre tryggar de försäkrades förmåner.

Samtidigt föreslås att bestämmelserna om återbetalning av pensionsstiftelsens tillgångar till arbetsgivaren i vissa situationer skall ändras. Bestämmelserna skall gälla både pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare och pensionsstiftelser som bedriver annan verksamhet än verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare. Vidare föreslås ändringar av bestämmelserna om överföring av tillgångar mellan olika avdelningar i både pensionsstiftelser med lagstadgad verksamhet och pensionsstiftelser med frivillig verksamhet.

I propositionen föreslås också att en

pensionsstiftelse som beviljar frivilliga tilläggspensioner i pensionsansvaret skall kunna ta in en ny del för periodisering av framtida indexförhöjningar av de försäkrades förmåner.

Propositionen hänför sig till en större helhet gällande revidering av solvenskraven och placeringsverksamheten. Dessa ändringar har för arbetspensionsförsäkringsbolagens och delvis också för de övriga pensionsanstalternas del trätt i kraft vid årsskiftet 1996/1997 genom ändringar av lagen om försäkringsbolag, lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, lagen om sjömanspensioner, lagen om försäkringskassor och lagen om pensionsstiftelser samt genom den lag om arbetspensionsförsäkringsbolag som trädde i kraft den 1 maj 1997.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 31 december 1997 till den del som gäller utökningen av tilläggsförsäkringsansvaret i pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsverksamhet, revideringen av bestämmelserna om överföringen av medel mellan olika avdelningar i pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad samt annan än lagstadgad pensionsförsäkringsverksamhet och indexförhöjningsansvaret för pensionsstiftelser som bedriver annan än lagstadgad pensionsförsäkringverksamhet. Till övriga delar avses lagen träda i kraft den 1 januari 1998.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

Genom den ändring (1292/1996) av lagen om försäkringsbolag (1062/1979) som trädde i kraft vid årsskiftet 1996/1997 höjdes solvenskraven för försäkringsbolag som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsrörelse och mekanismen för övervakning av solvensen reviderades. Genom den nya övervakningsmekanismen är det möjligt att tidigare än förut ingripa i ett bolags verksamhet och på så sätt bättre trygga de försäkrade förmånerna. Dessutom ändrades finansieringen av pensionerna så, att ändringarna möjliggör en sänkning av den ränta som används vid beräkningen av arbetspensionsanstaltarnas ansvarsskuld utan att det uppstår något väsentligt behov av att höja försäkringspremierna. Samtidigt ändrades systemet för finansiering av pensionerna så, att det direkta beroendet mellan placeringarnas avkastningsnivå och försäkringspremiernivån bröts. Genom reformen styrs de räntetäkter som motsvarar skillnaden mellan beräkningsräntan och fondräntan 1997—1999 till att förstärka verksamhetskapitalen och därefter till att komplettera det egentliga försäkringstekniska ansvaret. Dessutom utfärdades bestämmelser om hur ett arbetspensionsförsäkringsbolags nettotillgångar skall fördelas mellan ägare och försäkringstagare samt om försäkringstagarnas och de försäkrades representation i bolagets förvaltning.

Syftet med reformerna är att få arbetspensionsförsäkringsbolagets solvens att motsvara den nivå som den förändrade placeringsmiljön förutsätter. Höjningen av solvenskraven, dvs. kraven gällande verksamhetskapitalet, gör det möjligt för arbetspensionsförsäkringsbolagen att så småningom ge sin placeringsverksamhet en mera marknadsbetingad inriktning. Utöver aktieplaceringar underlättas härigenom en spridning av placeringarna till utlandet.

Försäkringsbolagets solvens mäts med verksamhetskapitalet, dvs. skillnaden mellan bolagets tillgångar och skulder. Denna del av bolagets tillgångar kan användas till

täckande av förluster av placeringsverksamheten. Den viktigaste av ett arbetspensionsförsäkringsbolags skulder är ansvarsskulden, genom vilken man rustar sig för förpliktelse som orsakas av de förbindelser som grundar sig på bolagets försäkringsavtal. För försäkringsverksamhetens risker rustar man sig genom det utjämningsansvar som ingår i ansvarsskulden. Verksamhetskapitalet består främst av det egna kapitalet, reserveringarna och värderingsdifferenserna samt av det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar som de nya solvenskraven förutsätter.

Den solvensgräns som kraven gällande arbetspensionsförsäkringsbolagets verksamhetskapital grundar sig på beräknas riskteoretiskt med beaktande av fördelningen av placeringarna mellan olika tillgångsslag. Solvensgränsen skall motsvara det belopp av verksamhetskapital som med stor sannolikhet kan uppskattas räcka minst ett år under ogynnsamma förhållanden.

Riksdagen har vid behandlingen av svaret gällande regeringens propositioner med förslag till lag om pensionsstiftelser och vissa lagar som har samband med den samt med förslag till lag om ändring av lagen om försäkringskassor (RSv 177/1995 rd; RP 187 och 188/1995 rd) konstaterat att pensionskassorna och pensionsstiftelserna är betydande instanser när det gäller ordnandet av arbetspensioner och att de dessutom, med de begränsningar som beror på deras art, konkurrerar med arbetspensionsförsäkringsbolagen. Riksdagen har dessutom samtidigt konstaterat att regeringen, då den pågående utredningen av verksamhetskapital blir klar, skall ändra lagstiftningen så att konkurrensneutraliteten genomförs på så bred bas som möjligt. När riksdagen godkände den ovan nämnda ändringen av lagen om försäkringsbolag förutsatte den att motsvarande ändringar görs också i lagstiftningen om pensionsstiftelser och pensionskassor så, att pensionsanstalterna fr.o.m. ingången av 1998 befinner sig i en likvärdig ställning sinsemellan.

Pensionsstiftelsernas solvens och deras möjligheter att bära risker

I en B-pensionsstiftelse kan lagstadgat

pensionskydd enligt lagen om pension för arbetstagare (395/1961), nedan APL, ordnas för arbetstagare hos en eller flera arbetsgivare. I en A-pensionsstiftelse kan tilläggspensionskydd som kompletterar det lagstadgade pensionskyddet ordnas för arbetstagarna. I en AB-pensionsstiftelse sköts det lagstadgade pensionskyddet i pensionsstiftelsens B-avdelning och tilläggsskyddet i pensionsstiftelsens A-avdelning.

Arbetsgivarens understödsavgift till pensionsstiftelsen

I fråga om pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring och även i fråga om andra pensionsstiftelser bestäms arbetsgivarens understödsavgift så, att i understödsavgifter uppbärs det belopp som utöver avkastningen av placeringarna behövs för täckande av pensionsstiftelsens alla kostnader. Till följd av detta har ett eventuellt överskott av placeringsverksamheten med avseende på avkastningskravet i fråga om placeringarna, dvs. beräkningsrättan, omedelbart återbetalats till arbetsgivarna genom en sänkning av understödsavgiften. På motsvarande sätt har ett underskott av placeringsverksamheten ökat behovet av understödsavgifter. En pensionsstiftelse har således inte kunnat överföra ett eventuellt överskott så, att det skulle öka solvensen, vilket skulle minska understödsavgiftstrycket vid ett eventuellt underskott.

Pensionsstiftelsens pensionsansvar

B-pensionsstiftelsernas fonderingsteknik motsvarar huvudsakligen de metoder och bestämmelser som försäkringsbolagen tillämpar. Det pensionsansvar som en pensionsstiftelses pensioner medför skall enligt lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) vara täckt i sin helhet med tillgångar och/eller säkerheter som kan användas som täckning. I motsats till försäkringsbolagen och pensionskassorna har pensionsstiftelserna dock inte ett utjämningsansvar som skyddar försäkringsverksamheten mot tillfälliga växlingar.

Bestämmelserna om täckning

Bestämmelserna om täckning för pensionsstiftelsernas pensionsansvar ändrades fr.o.m. ingången av 1996 så, att de i tillämpliga delar motsvarar försäkringsbolagens

motsvarande bestämmelser (lagen om pensionsstiftelser och förordningen om pensionsstiftelser 1780/1995). Avsikten med de nya bestämmelserna om täckningens art och spridning är att minska riskerna i placeringsverksamheten. Efter reformen värderas täckningen för pensionsansvaret enligt det gängse värdet. I fråga om ikraftträdandet av kraven på täckning tillämpas en övergångsbestämmelse fram till 2005. Ett eventuellt underskott i täckningen leder till särskilda övervakningsåtgärder från social- och hälsovårdsministeriets sida och i extrema fall, om man inte får bukt med underskottet, till upplösning av pensionsstiftelsen.

Arbetsgivarens betalningsskyldighet

Pensionsstiftelserna gör i allmänhet upp ett s.k. nollbokslut, till vilket hänför sig ett täckningsansvar för de arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets, dvs. hos arbetsgivaren uppbärs så stora premier att de tillsammans med andra intäkter räcker till för pensionsstiftelsens utgifter. Nivån på de premier som pensionsstiftelsen uppbär hos arbetsgivaren påverkas framför allt av intäkterna av pensionsstiftelsens placeringsverksamhet och av pensionsstiftelsens driftsutgifter samt försäkringsbeståndets struktur. Om pensionsstiftelsen omfattar flera arbetsgivare uppbärs premierna, beroende på pensionsstiftelsens regler, antingen i förhållande till de lönesummer som arbetsgivarna betalar inom ett utjämnande bokföringssystem eller enligt vad som bestäms i pensionsstiftelsens regler eller, inom ett arbetsgivarspecifikt system för bokföring, av arbetsgivaren enligt dess egna kostnader. I en pensionsstiftelse med utjämnande bokföring bär arbetsgivarna i praktiken ett inbördes solidariskt ansvar för pensionsstiftelsens utgifter. Inom bägge systemen kan premierna under efterföljande år variera i hög grad. I fråga om hur premierna bestäms skiljer sig pensionsstiftelserna från arbetspensionsförsäkringsbolagen, där realiserade risker inom placeringsverksamheten inte i väsentlig grad påverkar arbetsgivarnas försäkringspremier.

Eget kapital

När en pensionsstiftelse grundas bör den ha ett grundkapital, som har karaktären av arbetsgivarens understödsavgift. På grund av

denna karaktär har grundkapitalet ingen betydelse för pensionsstiftelsens solvens.

På grund av pensionsstiftelsernas bokslutspraxis har pensionsstiftelserna inga betydande poster av eget kapital som uppkommit genom överskott. Lagstiftningen utgör inget hinder för att bokslutet uppvisar ett överskott. Ett bokslut med överskott medför dock skattepåföljder för pensionsstiftelsen.

Säkerhet som ställs av arbetsgivaren (extra säkerhet)

För att säkerställa att pensionsstiftelsens verksamhet följer APL skall arbetsgivaren ställa säkerhet så, att det mellan pensionsstiftelsens förpliktelser och risktäckningskapacitet uppstår ett förhållande som säkerställer de försäkrade förmånerna. Säkerhetens belopp är 4/12 av pensionsstiftelsens ansvarsutgift under året, dock minst 500 000 mk och högst 15 % av pensionsstiftelsens pensionsansvar. Säkerheten syftar till att rusta för situationer där arbetsgivaren inte betalar någon understödsavgift samt situationer där pensionsansvaret blir större än normalt på grund av arbetsgivarens konkurs.

Pensionsanstalternas gemensamma ansvar

I APL bestäms för tryggnad av de försäkrades förmåner dessutom om ett lagstadgat gemensamt ansvar i det fallet att pensionsanstalten går i konkurs. Om det gemensamma ansvaret bestäms i 12 § APL. Avsikten är dock att det gemensamma ansvaret endast skall vara ett sista medel för tryggnad av de försäkrades förmåner. Å andra sidan har övriga borgenärs tillgodohavanden inte tryggats genom det.

Pensionsstiftelsernas solvens

Trots att i lagen om pensionsstiftelser inte föreskrivs om pensionsstiftelsernas verksamhetskapital, kan pensionsstiftelsernas nuvarande ställning med avseende på solvensen utredas på basis av deras bokslut och kalkyler gällande värderingsdifferenserna. I verksamhetskapitalen har inräknats det egna kapitalet och reserveringarna enligt balansräkningen samt värderingsdifferenserna i fråga om tillgångarna på basis av de kalkyler som pensionsstiftelserna tillställt social- och hälsovårdsministeriet. Verksamhetskapitalet uppgick 1996 till i genomsnitt 10,9 % av

pensionsansvaret i fråga om de pensionsstiftelser som bedrev verksamhet enligt APL. Huvudparten, dvs. i genomsnitt 10,8 procentenheter, bestod av värderingsdifferenser i fråga om tillgångarna. De kalkylerade beloppen av verksamhetskapitalen varierar dock i fråga om de olika pensionsstiftelserna, liksom också placeringskapitalets struktur och riskerna i anslutning till det.

1.2. Bedömning av nuläget

Pensionsstiftelsernas verksamhet avviker från arbetspensionsförsäkringsbolagens verksamhet bl.a. genom den begränsade verksamhetssektorn, arbetsgivar- och branschriktningen, förvaltningsstrukturen, fastställandet av understödsavgifterna och skillnaderna i fråga om placeringsverksamheten. Dessutom skiljer sig pensionsstiftelserna i hög grad från varandra, t.ex. när det gäller storlek och placeringsstrategi. Pensionsstiftelserna har inte heller det utjämningsansvar som arbetspensionsförsäkringsbolagen och pensionskassorna har som buffert för riskerna inom försäkringsverksamheten. Förutom med medel kan pensionsstiftelsen täcka sitt pensionsansvar med godkända säkerheter.

Tyngdpunkten inom APL-pensionsstiftelsernas placeringsverksamhet har av hävd vilat på åter- och placeringslån till arbetsgivarerna. Räntenivån på dessa lån är direkt bunden till den avkastningsnivå som pensionsstiftelsen bör ha för sina placeringar. Fram till 1994 stod en obligatorisk kreditförsäkring som säkerhet för lånen liksom även för övriga tillgångar och för ett eventuellt ansvarsunderskott. Pensionsstiftelsernas placeringsverksamhet var således i det närmaste riskfri. I denna situation var det inte nödvändigt att uppställa solvenskrav för pensionsstiftelserna.

Pensionsstiftelsernas placeringsmiljö har förändrats väsentligt på grund av att den obligatoriska kreditförsäkringen gradvis slopats vid utgången av 1993 och på grund av liberaliseringen av kapitalmarknaden, ändringen av skattelagstiftningen så att den i mindre grad gynnar främmande kapital, den avtagande inflationen och de sänkta marknadsräntorna. Förändringarna har haft en betydande inverkan på arbetsgivarföretagens beteende på placeringsmarknaden. För pensionsstiftelsens arbetsgivarföretag har återbetalningen av APL-lån dock inte varit lika betydelsefull som för de företag som tecknat

försäkringar i ett arbetspensionsförsäkringsbolag, eftersom den högre låneränta som betalats till en pensionsstiftelse har minskat behovet av arbetsgivarens understödsavgift i motsvarande grad. Den förändrade placeringsmiljön har lett till ett behov av att finna ersättande placeringsobjekt och samtidigt ompröva pensionsstiftelsernas hela placeringspolitik.

Den minskade efterfrågan på arbetsgivarlån har lett till att även pensionsstiftelsernas nya placeringar under den senaste tiden i hög grad har inriktats på statens masskuldebrevslån. Dessutom har aktiernas andel och andelen placeringar i marknadspengar ökat klart under de senaste fem åren. De nya placeringsinstrument som kommit i stället för den traditionella placeringsportföljen är inte lika riskfria som beräkningsräntebundna lån mot säkerhet. Bestämmelserna om arten och spridningen av pensionsstiftelsernas täckning minskar å andra sidan delvis riskerna i placeringsverksamheten, men de förutsätter också placering i olika instrument. Pensionsstiftelserna tvingas således nu och i synnerhet i framtiden att bedriva sin placeringsverksamhet under helt annorlunda förhållanden än tidigare.

2. Propositionens mål och de viktiga förslagen

2.1. Mål och medel

Syftet med propositionen är att pensionsstiftelserna i fråga om solvenskraven i tillämpliga delar skall ges en likadan ställning som de övriga arbetspensionsanstalterna så att det råder en så stor konkurrensneutralitet som möjligt mellan de olika pensionsanstalterna. Ändringarna gällande verksamhetskapitalet i denna proposition gäller den lagstadda pensionsförsäkringen, och syftet med dem är att öka pensionsanstalternas förmåga att bära risker. I propositionen föreslås också bestämmelser om möjlighet för en pensionsstiftelse som bedriver annan verksamhet än verksamhet enligt APL att i pensionsansvaret ta in en ny del för periodisering av framtida indexförhöjningar av de försäkrades förmåner.

Målet för pensionsstiftelsernas placeringsverksamhet är att trygga finansieringen av pensionerna dels genom tryggande av placeringarna, dels genom en så god avkastning som möjligt. Pensionsstiftelsernas place-

ringsmiljö har förändrats väsentligt under de senaste åren. Ett av de centrala syftena med propositionen är att ändra de bestämmelser som hänför sig till pensionsstiftelsernas placeringsverksamhet så, att pensionsstiftelserna kan agera i den förändrade situationen på det sätt som målen för arbetspensionssystemet förutsätter. Detta förutsätter bl.a. att pensionsstiftelserna, utan att tryggheten i fråga om de försäkrades förmåner blir lidande, skall kunna placera i t.ex. aktier och andra objekt som är mera riskfyllda än tidigare. Pensionsstiftelsernas nuvarande solvensbuffertar är i allmänhet så små att de i praktiken har begränsat valet av placeringsobjekt i hög grad.

Dessutom föreslås att placeringsverksamheten som långsiktigt mål skall ha en högre nivå på avkastningen, vilket kan bidra till att minska trycket på höjning av arbetspensionspremierna och på så sätt stöda pensionssystemets hållbarhet. De placeringsinstrument vars förväntade avkastning är högre än genomsnittet uppvisar också större variationer i värde och avkastning än genomsnittet. Av den anledningen förutsätter en större inriktning på denna typ av placeringsinstrument att pensionsstiftelsernas möjligheter att klara av dessa växlingar förbättras väsentligt. Detta förutsätter att de buffertar som finns för att växlingar i placeringsverksamheten skall kunna klaras av och således särskilt verksamhetskapitalet förstärks. Samtidigt skall den övervakningsmekanism som gäller solvensen ändras så, att det blir möjligt att upptäcka problem i anslutning till en pensionsstiftelsens solvens tidigare och att ingripa i tid för att lösa dem och på så sätt bättre trygga de försäkrades förmåner.

Verksamhetskapitalet skall vara tillräckligt för att pensionsstiftelsen med dess hjälp skall klara av förväntade växlingar i värde och avkastning när det gäller aktier, fastigheter, masskuldebrev och andra tillgångsposter som utgör täckning för pensionsansvaret. Å andra sidan innebär en ökning av verksamhetskapitalet merkostnader. Eftersom det är fråga om en lagstadd försäkringsgren, skall verksamhetskapitalen inte utökas mer än vad som krävs för att placeringsriskerna skall kunna hanteras.

Vid dimensioneringen av kraven gällande verksamhetskapitalet skall uppmärksamhet fästas förutom på behoven på kort sikt också på hur pensionsstiftelserna klarar sig på längre sikt. Dessutom skall kraven gällande

verksamhetskapalet utformas så, att de är beroende av hur pensionsstiftelsens placeringar är fördelade.

Avsikten är att den avkastning av placeringsverksamheten som motsvarar den ränteskillnad som uppstod till följd av att beräkningsräntan och fondräntan skildes åt vid årsskiftet 1996/1997 på lång sikt skall användas för tryggnad av pensionerna och för bevarande av fonderingsgraden. Under 1997—1999 används denna del av avkastningen av placeringarna dock för stärkande av pensionsanstaltens verksamhetskapi- tal.

Den säkerhet som avses i 48 § lagen om pensionsstiftelser står för närvarande som säkerhet för uppfyllandet av samtliga ansvar. Beräkningsgrunderna för säkerheten föreslås bli ändrade så, att säkerheten i fortsättningen i första hand skall säkerställa att de skyldigheter som hänför sig till betalningen av understödsavgifter fullgörs.

2.2. De viktigaste förslagen

De förslag som gäller pensionsstiftelsernas solvenskrav grundar sig på en promemoria av en arbetsgrupp som 1997 utrett pensionsstiftelsernas solvens (social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupps promemorior 1997:21).

Det föreslås att bestämmelser om verksamhetskapalet skall utarbetas för pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkring. Dessutom föreslås att de olika risker som är förknippade med olika placeringsinstrument beaktas i kraven på så sätt att minimibeloppet av verksamhetskapalet blir beroende av hur pensionsstiftelsens placeringar är fördelade. Dessutom föreslås att ett alarmsystem (ett s.k. early warning-system) fogas till solvensmekanismen. Med detta system avses nya gränsvärden ovanför minimibeloppet av verksamhetskapalet, vilka när de underskrids varnar både pensionsstiftelsen och social- och hälsovårdsministeriet, som sköter försäkringsövervakningen, om att pensionsstiftelsens ställning har försvagats, och med anledning av vilka pensionsstiftelsens styrelse måste förbättra pensionsstiftelsens solvens på de sätt som anges nedan. Till utökningen av verksamhetskapalet används en del av intäkterna av placeringarna, vilken styrs till tilläggsförsäkringsansvaret, som utgör en ny del av pensionsansvaret.

Den föreslagna solvensmekanismen består

av flera gränser och zoner mellan dem som följer. Siffrorna som anger nivåkraven motsvarar pensionsstiftelsernas nuvarande genomsnittliga placeringsfördelning.

Gränser, % av pensionsansvaret
 ca 20 %
 övre gräns (rimlighetsprincipen)

MÅLSATT ZON
 ca 10 %
 nedre gräns (trygghetsprincipen)

BEGRÄNSNINGSZON
 ca 5 %
 solvensgräns

KRISZON
 ca 1,7 %
 minimibelopp av verksamhetskapalet

Finns en pensionsstiftels verksamhetskapi- tal inom den målsatta zonen enligt figuren, begränsas verksamheten inte i egentlig mening. Inom begränsningszonen bör pensionsstiftelsen däremot i enlighet med trygghetsprincipen förbättra sin solvens genom avkastning av placeringsverksamheten eller genom understödsavgifter. Denna skyldighet föreslås öka ju mera pensionsstiftelsen närmar sig kriszonen. Om pensionsstiftelsens verksamhetskapi- tal sjunker under solvensgränsen och hamnar inom kriszonen enligt figuren, måste den avkastning av placeringsverksamheten som överskrider beräkningsräntan i sin helhet överföras till verksamhetskapalet. Dessutom skall solvensen förbättras genom understödsavgifter, om andra medel inte finns att tillgå.

Om det blir uppenbart att pensionsstiftelsens verksamhetskapi- tal kommer att sjunka under solvensgränsen, skall pensionsstiftelsen utarbeta och till ministeriet överlämna en plan för återställande av en sund finansiell ställning för pensionsstiftelsen. I planen skall visas att pensionsstiftelsens solvens genom höjning av understödsavgiften eller på annat sätt kommer att överskrida solvensgränsen inom ett år. Om pensionsstiftelsens verksamhetskapi- tal underskrider minimibeloppet, skall pensionsstiftelsen tillställa ministeriet en kortsiktig finansieringsplan, och stiftelsen har tre månader på sig att förbättra solvensen så, att den befinner sig på den nivå som lagen föreskriver. Om pensionsstiftelsen inte lyckas med detta, skall den up-

plösas.

Nivån på de föreslagna solvensgränserna baseras sig på riskteoretiska analyser av växlingarna i intäkter av och värdet på pensionsstiftelsens placeringstillgångar utgående från olika fördelning av tillgångarna och olika tidsperioder. Behovet av verksamhetskapital har analyserats med beaktande av de olika tillgångsslagens egenskaper och deras ömsesidiga beroendeförhållanden på kort sikt och på lång sikt. Behovet av verksamhetskapital har ställts i relation till pensionsansvaret. Solvensgränsen har dimensionerats utgående från att en pensionsstiftelse med stor sannolikhet klarar ett års placeringsförluster utan att man blir tvungen att anlita det solidariska ansvaret enligt APL.

De utförda analyserna visar att när behovet av verksamhetskapital i förhållande till placeringsriskerna granskas under en ettårsperiod, borde en pensionsstiftelses verksamhetskapital, när fördelningen av placeringsstillgångarna motsvarar APL-pensionskassornas genomsnittliga placeringsbestånd vid utgången av 1996, vara ca 5 % av pensionsansvaret för att pensionsstiftelsen med stor sannolikhet skall vara funktionsduglig under granskningsperioden. Om granskningsperioden är tre år, ökar kravet beträffande verksamhetskapitalet till ca 10 %.

Behovet av verksamhetskapital är i hög grad beroende av hur placeringarna är fördelade. När t.ex. sådana pensionsstiftelser undersöktes vars placeringsrisker är mindre och å andra sidan sådana vars risker är större inom ramen för begränsningarna enligt förordningen om täckning för pensionsstiftelsens pensionsansvar (1780/1995) visade det sig att verksamhetskapitalet, dvs. solvensgränsen, som hänför sig till en tidsperiod på ett år varierade med 3—16 % av pensionsansvaret. Att gränserna gällande verksamhetskapitalet är beroende av placeringsfördelningen betyder att gränserna är på olika nivåer för pensionsstiftelser med olika placeringsstrategier. Till exempel placering i aktier och fastigheter förutsätter en större riskbuffert än placeringar i penningmarknadens instrument, eftersom deras värde och avkastning varierar mer.

Den målsatta zonen nedre gräns fungerar som signal för att pensionsstiftelsens solvens behöver förbättras och övervakningen effektivteras. Granskningsperioden är då längre, tre år, för att det skall finnas tillräckligt med tid för korrigerande åtgärder. Därför föreslås

att den nedre gränsen för den målsatta zonen skall vara dubbelt så stor som solvensgränsen.

Utökningen av verksamhetskapitalen så att de når upp till den målsatta nivån sker 1997—1999 huvudsakligen med hjälp av den avkastning av placeringsverksamheten som uppkommer av skillnaden mellan beräkningsräntan och fondräntan. Detta blev möjligt genom en ändring av lagen om pensionsstiftelser (1297/1996). Till pensionsansvaret fogades då en ny post, tilläggsförsäkringsansvaret. Tilläggsförsäkringsansvaret kan i vissa fall upplösas för täckande av förluster till följd av en pensionsstiftelses placeringsverksamhet. De tillgångar som motsvarar det kan således hänföras till verksamhetskapitalet. I social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter och i de grunder för beräkning av pensionsansvaret som ministeriet fastställer bestäms om överföringar till den ifrågavarande ansvarsdelen och om dess upplösning.

Om detaljerna beträffande kopplingen mellan de krav som ställs på verksamhetskapitalet, dvs. solvensgränsen, och fördelningen av placeringarna skall bestämmas genom förordning på samma sätt som i fråga om arbetspensionsförsäkringsbolagen.

De föreslagna ändringarna har betydelse särskilt när en ny APL-stiftelse grundas. För att den nya pensionsstiftelsen skall uppfylla kraven gällande verksamhetskapitalet, skall pensionsstiftelsen förses med ett tillräckligt stort grundkapital eftersom pensionsstiftelsen till en början inte har andra poster som kan hänföras till verksamhetskapitalet och eftersom det kommer att ta lång tid att utöka verksamhetskapitalet genom avkastningen av placeringar. För att de försäkrades förmåner skall kunna tryggas måste dock samma solvensnivå förutsättas av en ny pensionsstiftelse som av existerande pensionsstiftelser.

I pensionskassorna och arbetspensionsförsäkringsbolagen rustar man sig för riskerna i försäkringsrörelsen med hjälp av utjämningsansvar. Inom arbetspensionsförsäkringsbolagen gäller detta arbetsgivare som betalar tariffpremier (på förhand fastställda premier). Mekanismen för utjämningsansvar fungerar så, att skadeståndsutgifternas årliga avvikelser från den genomsnittliga nivån överförs till den del av ansvarsskulden som bildats uttryckligen för detta ändamål, dvs. utjämningsansvaret. För pensionsstiftelserna föreslås inte någon mekanism för utjämnings-

sansvar, utan de skall även i fortsättningen behandlas så som fallet är i arbetspensionsförsäkringsbolagen i fråga om de arbetsgivare som inte betalar tariffpremier. Pensionsstiftelserna förbereder sig för risken för premieförluster genom en s.k. understödsavgiftssäkerhet.

Det föreslås att pensionskassor som bedriver annan än lagstadgad pensionsförsäkring skall ha möjlighet att ta in en ny del (indexförhöjningsansvar) i sitt pensionsansvar. Denna del av ansvaret är närmast avsedd för periodisering av framtida indexförhöjningar av de försäkrades förmåner, och den får användas för andra ändamål endast om det är fråga om en sådan ökning av pensionsansvaret som beror på ändring av beräkningsgrunderna.

På grund av de föreslagna nya solvensbestämmelserna föreslås att bestämmelserna om återbetalning av pensionsstiftelsens medel till arbetsgivare i vissa fall skall ändras. Bestämmelserna gäller både pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt APL och pensionsstiftelser som bedriver annan verksamhet än verksamhet enligt APL. Dessutom föreslås ändringar i bestämmelserna om överföringen av medel mellan olika avdelningar både i pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad verksamhet och i pensionsstiftelser som bedriver frivillig verksamhet.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Den ändring av finansieringstekniken i fråga om APL-pensioner som trädde i kraft vid ingången av 1997 och enligt vilken räntetäkterna bestående av skillnaden mellan beräkningsräntan och den s.k. fondräntan i fråga om pensionsansvaret överförs till tilläggsförsäkringsansvaret, innebär för pensionsstiftelsernas del en överföring av ca 1,6 mrd. mk till APL-pensionsstiftelsernas sammanlagda verksamhetskapital 1997—1999. I övrigt är det svårt att i detta nu uppskatta propositionens övriga verkningar i fråga om samhällsekonomin.

Skapandet av verksamhetskapital stärker pensionsstiftelsernas solvens och bidrar på så sätt för sin del till tryggheten av de lagstadgade pensionerna. Utgångspunkten för propositionen är att en bättre avkastning på placeringarna nås genom spridning av pensionsstiftelsernas placeringar. I synnerhet

börsaktierna är förknippade med en högre förväntad avkastning jämfört med många andra placeringar. Om förväntningarna beträffande högre avkastning uppfylls, minskar detta givetvis på lång sikt trycket att höja understödsavgifterna. Om utvecklingen går i motsatt riktning, ökar i stället höjningsrycket. Det är dock att märka att syftet med den reform som gäller verksamhetskapitalet inte är att aktieplaceringarnas roll i pensionsstiftelsernas placeringsverksamhet skall bli mycket omfattande, eftersom en bättre avkastning i allmänhet också är förknippad med en större risk. Syftet med bestämmelserna om spridning av placeringarna är att avkastningen av en diversifierad portfölj på lång sikt förbättras jämfört med i dag, och att avkastningen samtidigt är jämnare och därigenom bättre kan förutses.

Pensionsstiftelsernas placeringsstruktur är inte enhetlig. När det gäller små pensionsstiftelser har medlen i regel placerats i lån som beviljas arbetsgivarna medan de stora pensionsstiftelsernas placeringar i allmänhet har diversifierats på olika instrument. Om propositionens mål förverkligas, förändras strukturen för pensionsstiftelsernas placeringar i vissa fall väsentligt.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Propositionen ställer nya krav på övervakningen av pensionsstiftelserna både när det gäller placeringsverksamheten och när det gäller solvensen. Ändringarna förutsätter därför att övervakningen blir tillräckligt effektiv, omfattande och tillförlitlig när det gäller såväl pensionsstiftelserna och revisionen som social- och hälsovårdsministeriet i egenskap av tillsynsmyndighet. I synnerhet pensionsstiftelsens styrelses ansvar betonas, och dess uppgifter ökar efter att reformen har genomförts. Effektiveringen av ministeriets övervakning har dock inga statsekonomiska verkningar, eftersom kostnaderna för försäkringsövervakningen finansieras med försäkringstillsynsavgiften med stöd av lagen om bestridande av kostnaderna för försäkringsinspektionen (479/1944).

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Propositionen grundar sig på de förslag som

lagts fram av en arbetsgrupp som utrett frågan om pensionsstiftelsernas solvens (social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupps promemorior, 1997:21). Arbetsgruppen har i sitt arbete beaktat de motsvarande bestämmelserna som gäller arbetspensionsförsäkringsbolag samt de synpunkter som riksdagen lade fram i social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 42/1996 rd) enligt vilka pensionsstiftelserna och pensionskassorna fr.o.m. ingången av 1998 kunde ges en så likadan ställning som arbetspensionsförsäkringsbolagen som möjligt och en konkurrensneutral situation kunde skapas. Företrädare för pensionsstiftelserna har deltagit i arbetsgruppens arbete, och dessutom har social- och hälsovårdsministeriet hört Pensionsstiftelseförningen PSF rf samt den beräkningsgrundssektion som Arbetspensionssanstalternas Förbund har tillsatt.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

5.1. Ikraftträdande

Den reform som trädde i kraft vid årsskiftet 1996/1997 genom lagarna (1292—1297/1997) gällde endast delvis pensionsstiftelserna, då för dem skapades en motsvarande till pensionsansvaret hörande del för utökning av verksamhetskapitalen genom ränteöverföringar 1997—1999 som hos arbetspensionsförsäkringsbolagen (tilläggsförsäkringsansvar). Med tanke på såväl de förändringar som skett i placeringsmiljön som konkurrensneutraliteten mellan pensionssanstalterna är det motiverat att en totalreform genomförs så snabbt som möjligt för pensionsstiftelsernas del.

För att pensionsstiftelsernas verksamhetskapital skall kunna utökas redan 1997, föreslås att den reform som gäller utökning av tilläggsförsäkringsansvaret i fråga om pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsverksamhet skall träda i kraft redan den 31 december 1997. Dessutom föreslås att, på motsvarande sätt som i fråga om pensionskassorna, den reform som gäller indexförhøjningsansvaret för pensionsstiftelser som bedriver annan än lagstadgad pensionsförsäkringsverksamhet liksom även den reform som gäller överföringen av medel mellan avdelningarna i sådana pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad

pensionsförsäkringsverksamhet och sådana pensionsstiftelser som bedriver annan än lagstadgad pensionsförsäkringsverksamhet skall träda i kraft den 31 december 1997. De övriga ändringarna skall träda i kraft den 1 januari 1998.

5.2. Samband med andra lagar

Regeringen har för avsikt att till riksdagen avlåta en proposition gällande motsvarande solvensbestämmelser också för pensionskassornas del.

I lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968), nedan näringsgsskattelagen, och i förmögenhetsskattelagen (1537/1992) gjordes en del ändringar vid årsskiftet 1996/1997. Ändringarna gällde förutom arbetspensionsförsäkringsbolagen också pensionskassorna och pensionsstiftelserna.

Överföringar till den nya delen av pensionsansvaret är avdragbara i pensionsstiftelsernas beskattning. Detta möjliggör överföring av skillnaden mellan den beräkningsränta som avses i APL och fondräntan till den ifrågavarande ansvarsdelen utan skattepåföljder. Dessa överföringar är avdragbara i pensionsstiftelsens beskattning (34 § förmögenhetsskattelagen). Likaså är en arbetsgivarens understödsavgift avdragbar i arbetsgivarens beskattning till den del den motsvarar en överföring till den nya delen av pensionsansvaret.

I fråga om andra poster är en överföring av ränteskillnaden till en del av pensionsansvaret däremot inte avdragbar i pensionsstiftelsens beskattning. Enligt förslaget skall också andra poster kunna överföras till tilläggsförsäkringsansvaret. Också till dessa delar förutsätter förslagen således att motsvarande skattelagar ändras, för undvikande av skattepåföljder.

De överföringar som görs till den nya delen av pensionsansvaret, som är avsedd för periodisering av indexförhöjningar av tilläggs pensioner, skall vara avdragbara i beskattningen som överföringar till pensionsansvaret. Sådana överföringar skall första gången kunna göras i bokslutet för innevarande år.

Ikraftträdandet av denna lag förutsätter att regeringen avlåter propositioner gällande nödvändiga ändringar av näringsgsskattelagen och förmögenhetsskattelagen, och att ändringarna träder i kraft samtidigt.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

6 §. Till 3 mom. fogas en bestämmelse om att de bestämmelser som gäller verksamhetskapitalet skall beaktas vid överföring av en B-avdelnings extra tillgångar, dvs. övertäckning till en A-avdelning. Övertäckning uppkommer i allmänhet när tillgångarna till gängse värde är större än pensionsansvaret (dvs. tillgångarnas värderingsdifferenser). Överföringen av övertäckningen från en B-avdelning till en A-avdelning betyder i praktiken att B-avdelningens verksamhetskapital nedgår.

Enligt den gällande lagen kan övertäckningen överföras mellan avdelningar och i A-pensionsstiftelser kan övertäckningen desutom återbetalas till arbetsgivaren. I den sistnämnda situationen beaktas vid beräkningen av övertäckningen vissa tillgångar som hör till täckningen, t.ex. aktier och fastigheter, till ett lägre värde än det gängse värdet för att täckningen skall vara tryggande (t.ex. aktier till 70 procent av deras gängse värde). Vid interna överföringar mellan avdelningarna har det dock varit möjligt att beräkna övertäckningen enligt gängse värden, utan att ställa särskilda krav i fråga om tryggande. Motiveringen till detta förfarande har varit att tillgångarna stannar i pensionsstiftelsen när överföringen sker mellan två avdelningar.

Vid överföring av tillgångar från en B-avdelning till en A-avdelning skall det enligt förslaget förutsättas att B-avdelningens verksamhetskapital uppgår till minst solvensgränsens dubbla belopp efter överföringen. Överföringen skall godkännas av social- och hälsovårdsministeriet. Ministeriet kan ge sitt samtycke till överföringen när det kan anses att överföringen inte äventyrar tryggheten av de försäkrades förmåner. Vid bedömningen av tryggheten av förmånerna skall bl.a. verksamhetskapitalets sammansättning och varaktighet beaktas. Det belopp som tillkommit genom en ränteöverföring åren 1997—1999 får inte överföras. Vid återbetalning av en B-avdelnings tillgångar till en arbetsgivare förutsätts enligt förslagets 45 § 4 mom. att verksamhetskapitalet uppgår till

minst solvensgränsens fyrdubbla belopp. Vid överföringen skall också de begränsningar rörande verksamhetskapitalets sammansättning som meddelas genom förordning beaktas.

9 §. I 9 § finns en förteckning över vad som skall anges i pensionsstiftelsens stadgar. Till paragrafen fogas en ny 18 punkt enligt vilken de påföljder och åtgärder som följer av att understödsavgiften är försenad skall nämnas i stadgarna för en B-stiftelse eller AB-stiftelses B-avdelning. Ett omnämnande av betalningstidpunkten för understödsavgifterna är nödvändig när man i de situationer som avses i 48 § 2 mom. vill sänka en s.k. extra säkerhet som har ställts av arbetsgivaren.

6 kap. Pensionsansvaret och täckandet av det samt verksamhetskapitalet

Det föreslås att rubriken för kapitlet kompletteras i fråga om verksamhetskapitalet.

43 §. Det föreslås att 2 mom. 3 punkten ändras så att tilläggsförsäkringsansvaret för pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring definieras i denna punkt. I lagen om pensionsstiftelser som trädde i kraft vid ingången av 1997 definieras den del av pensionsansvaret som motsvarar tilläggsförsäkringsansvaret som det belopp som överförts till pensionsstiftelsens ansvar i enlighet med 4 mom. ikraftträdelsebestämmelsen lagen om ändring av APL (1293/1996). Avsikten med ändringen är att befästa och precisera den definition på tilläggsförsäkringsansvaret i pensionsstiftelser som bedriver lagstadgad verksamhet som infördes i och med lagändringen som trädde i kraft vid ingången av 1997.

Tilläggsförsäkringsansvaret skall enligt förslaget motsvara arbetspensionsförsäkringsbolagens s.k. ofördelade tilläggsförsäkringsansvar. Det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret är försäkringstagarnas ansvar för sådana tilläggsförmåner som bolaget inte har förbundit sig till i försäkringsavtal, och som kan användas både för att täcka förluster som uppkommit till följd av en ändring

av beräkningsgrunderna och andra förluster på ett sätt som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer. Tilläggsförsäkringsansvaret är framför allt avsett för upprätthållandet av pensionsstiftelsens solvens. Eftersom tilläggsförsäkringsansvaret är en del av pensionsansvaret, regleras användningen i de beräkningsgrunder som utfärdas av social- och hälsovårdsministeriet.

Med förlust som föranleds av placeringsverksamheten avses en situation då den avkastning som förutsätts av pensionsansvaret inte är lika stor som beräkningsräntan. De föreslagna ändringarna gör det möjligt att beakta tilläggsförsäkringsansvaret i verksamhetskapitalet för en pensionsstiftelse som bedriver lagstadgad arbetspensionsförsäkring. Detta förbättrar pensionsstiftelsernas möjligheter att rusta sig för risker i anslutning till placeringsverksamheten. Tilläggsförsäkringsansvaret kan också användas för att sänka understödsavgifterna när solvensen tillåter det, på ett sätt som bestäms av social- och hälsovårdsministeriet. Närmare bestämmelser om användningen av tilläggsförsäkringsansvaret fogas till lagen i anslutning till bestämmelserna om övervakningsmekanismen.

Det föreslås att 2 mom. kompletteras med en ny 4 punkt enligt vilken en A-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelses A-avdelning med annan än lagstadgad pensionsförsäkring kan inkludera en ny del (indexförhöjningsansvar) i sitt pensionsansvar. Denna del av ansvaret är närmast avsedd för periodisering av framtida indexförhöjningar av de försäkrades förmåner, och den kan användas för annat än förbättring av förmåner endast om det gäller en utökning av pensionsansvaret på grund av ändringar i beräkningsgrunderna. Livförsäkringsbolagen har en motsvarande del av premieansvaret som bildats för att periodisera försäkringstagarnas tilläggsförmåner och som inte får användas för annat än för förlust som uppkommit på grund av ändringar i beräkningsgrunderna.

För en A-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelses A-avdelning skall det enligt förslaget vara möjligt att överföra det årliga överskottet av placeringsverksamheten till det nya indexförhöjningsansvaret, som dock inte kan användas för täckande av underskott av placeringsverksamheten på samma sätt som den lagstadgade verksamhetens tilläggsförsäkringsansvar.

Villkor och begränsningar i anslutning till

överföringen av indexförhöjningsansvar skall definieras i de beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet meddelar pensionsstiftelserna.

45 §. I 4 och 5 mom. skall enligt förslaget ingå bestämmelser om återbetalning av tillgångar till arbetsgivarna från B-pensionsstiftelser och AB-pensionsstiftelsers B-avdelningar som beviljar lagstadgade pensioner och förmåner samt från A-pensionsstiftelser och AB-pensionsstiftelsers A-avdelningar som beviljar frivilliga tilläggs-pensioner. Tidigare var återbetalning av övertäckning till arbetsgivaren möjlig endast från en A-pensionsstiftelse.

Det föreslås att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom. Om en B-pensionsstiftelses och en AB-pensionsstiftelses B-avdelnings verksamhetskapital överskrider den i 48 c § 1 mom. avsedda solvensgränsens fyrdubbla belopp och överskridningen kan anses vara bestående, skall pensionsstiftelsen vidta åtgärder för att verksamhetskapitalet småningom skall återgå till den målsatta zonen. Sådana åtgärder är att tilläggsförsäkringsansvaret används för att sänka understödsavgifterna samt att fördelningen av pensionsstiftelsens placeringar ändras.

Om dessa åtgärder inte är tillräckliga för att den målsatta zonen skall uppnås, kan överskridningen med social- och hälsovårdsministeriets samtycke återbetalas till arbetsgivaren, förutsatt att den kan anses vara bestående.

När man uppskattar om överskridningen är bestående beaktas särskilt sådana fluktuationer i värderingsdifferenserna som avses i 48 c § 1 mom. samt om pensionsansvaret har utökats och om den målsatta zonen övre gräns därför också har höjts. Under en ikraftträdelseperiod kan också stora återbetalningar tillåtas när det gäller exceptionellt stora överskott, även i de fall de beror på skillnader mellan det uppskattade värdet och det faktiska värdet. Vid återbetalning av den överskjutande delen beaktas också de begränsningar i anslutning till verksamhetskapitalet som meddelas genom förordning.

I en B-pensionsstiftelse kan den överskjutande delen återbetalas till arbetsgivaren eller i en AB-pensionsstiftelse överföras till en A-avdelning i enlighet med 6 §. I en AB-pensionsstiftelse är A-avdelningarna i allmänhet slutna, och deras pensionsansvar ökar inte längre nämnvärt. Därför är pen-

sionsansvaret i allmänhet antingen täckt till sitt fulla belopp eller så uppstår en situation med övertäckning, varvid det inte är möjligt att överföra B-avdelningens överskjutande del till A-avdelningen. Därför borde det vara tillåtet att också från en B-avdelning återbetala verksamhetskapitalets överskott till arbetsgivaren. En förutsättning skall dock vara att A-avdelningens pensionsansvar är täckt till sitt fulla belopp i enlighet med 47 §.

Till 5 mom. fogas bestämmelser om att övertäckningen kan återbetalas till arbetsgivaren också från en AB-pensionsstiftelses A-avdelning. Hittills har det varit möjligt att återbetala övertäckning till en arbetsgivare endast från en A-avdelning. I en AB-avdelning skall enligt förslaget överföringen av tillgångar som överskrider A- eller B-avdelningens pensionsansvar ske i främsta hand inom pensionsstiftelsen från en avdelning till en annan på det sätt som anges i 6 § 3 mom. I så fall skall beräkningen av beloppet som överförs från en A-avdelning grunda sig på det gängse värdet på de tillgångar som hör till avdelningens täckning. Från en AB-pensionsstiftelses A-avdelning kan övertäckning för det första återbetalas till arbetsgivaren om AB-pensionsstiftelses B-avdelnings verksamhetskapital överskrider den i 48 c § 1 mom. avsedda solvensgränsens fyrdubbla belopp. En förutsättning är dessutom att en AB-pensionsstiftelses A-avdelnings tillgångar enligt 46 § och med stöd av den utfärdade bestämmelser och föreskrifter i samband med bokslutet uppskattas bestående täcka ansvaret i enlighet med 47 §, och att tillgångarna i sin helhet överskrider pensionsstiftelses pensionsansvar och övriga skulder. Vid en uppskattning av övertäckningen kan dock social- och hälsovårdsministeriet besluta att värdet på vissa tillgångar som hör till täckningen skall avvika från det gängse värdet. Till följd av återbetalningen får det inte uppkomma ansvarsunderskott i en AB-pensionsstiftelses A-avdelning.

48 §. Det föreslås att 1, 2 och 4 mom. ändras så att användningsändamålet för den s.k. extra säkerheten preciseras så att det gäller särskilt säkerställande av betalningen av understödsavgifter. Samtidigt kan tidtabellen för betalningen av understödsavgifterna beaktas i beloppet av säkerheten.

1 mom. ändras så att den i momentet avsedda säkerheten, som kallas understödsavgiftssäkerhet, är särskilt avsedd för att säkerställa de understödsavgifter som arbetsgi-

varen betalar till pensionsstiftelsen. Avsikten med de nya reglerna för verksamhetskapitalet är att säkerställa att pensionsstiftelses verksamhet enligt minimivillkoren i APL är ordnad så att det uppstår ett förhållande mellan pensionsstiftelses förbindelser och risktäckningskapacitet som tryggar de försäkrade förmånerna. Sålunda ersätter reglerna för verksamhetskapitalet till denna del de mål som tidigare uppställdes för den extra säkerheten.

Säkerhetens ursprungliga användningsändamål i övrigt skall dock inte ändras utan den säkerhet som avses i paragrafen skall alltså vara avsedd att komplettera den i 46 § avsedda täckningsregeln och trygga de försäkrade förmånerna utöver den egentliga täckningen. Säkerheten kan dock mer allmänt behövas när arbetsgivaren inte betalar understödsavgifterna. Behovet av att använda en säkerhet t.ex. i en situation då pensionsansvaret blir större än beräknat är sekundärt, eftersom det ankommer på pensionsstiftelses försäkringsmatematikers ansvar att se till att beräkningsgrunderna för pensionsstiftelses pensionsansvar är trygande.

Enligt förslaget skall paragrafens 2 mom. ändras så att om det i pensionsstiftelses stadgar föreskrivs att understödsavgifter skall betalas oftare än var fjärde månad, så skall detta beaktas som en faktor som verkar minskande på behovet av säkerhet. Då skall både den del av säkerheten som bestäms enligt ansvarsutgifterna och maximibeloppet sänkas så att de motsvarar ändringen av tidtabellen för betalningen av understödsavgiften. Däremot ändras inte säkerhetens minimibelopp, 500 000 mk. Om understödsavgifterna betalas t.ex. månatligen, förutsätts att säkerheten uppgår till en fjärdedel av det belopp som förutsattes tidigare.

Enligt gällande bestämmelser har skillnaden mellan de gängse värdena och de bokföringsmässiga värdena av pensionsstiftelses tillgångar, dvs. värderingsdifferenserna, kunnat användas som extra säkerhet. När de nya reglerna för verksamhetskapitalet träder i kraft räknas värderingsdifferenserna som en del av verksamhetskapitalet. Om värderingsdifferenserna används som understödsavgiftssäkerhet, kan de inte till denna del räknas till verksamhetskapitalet.

Till 4 mom. fogas bestämmelse om hur reglerna för verksamhetskapitalet inverkar när en understödsavgiftssäkerhet återbetalas

till den som ställt den. Enligt gällande lag kan den del av den extra säkerheten som överskrider minimibeloppet återbetalas på yrkande av den som ställt den. Enligt förslaget skall säkerheten inte kunna återbetalas om den har räknats som en del av verksamhetskapitalet.

Enligt förslaget skall ministeriet meddela närmare föreskrifter om understödsavgiftssäkerheten.

48 a §. Det föreslås att en ny 48 a § fogas till lagen. Paragrafen innehåller en allmän bestämmelse om verksamhetskapitalet i pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt APL. Bestämmelsen motsvarar i princip en motsvarande bestämmelse i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Avsikten är att med verksamhetskapitalet trygga de förmåner som är försäkrade i pensionsstiftelsen trots förväntade fluktuationer i fråga om värdet och intäkterna av aktier, fastigheter, masskuldebrevslån och andra egendomsposter som utgör täckning för pensionsansvaret.

Med verksamhetskapital avses det belopp med vilket pensionsstiftelsens tillgångar, säkerheter och med dem jämförbara förbindelser kan anses överskrida pensionsstiftelsens skulder och andra med dem jämförbara förbindelser. Tillgångar, skulder och förbindelser definieras och uppskattas med beaktande av deras art enligt de grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

Vid beräkning av verksamhetskapitalet dras det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 43 § 2 mom. 3 punkten av från pensionsstiftelsens pensionsansvar enligt APL. Den föreslagna ändringen är nödvändig eftersom avsikten är att det tilläggsförsäkringsansvar som intas i pensionsstiftelsens pensionsansvar på grund av sin art skall räknas till pensionsstiftelsens verksamhetskapital.

Till verksamhetskapitalet kan bl.a. räknas eget kapital, sådana frivilliga reserveringar som avses i 17 § bokföringslagen (655/1973), den positiva skillnaden mellan de gängse värdena och de bokföringsmässiga värdena av tillgångarna i bokslutet (s.k. värderingsdifferenser) och tilläggsförsäkringsansvaret samt i enlighet med föreskrifter som meddelas av social- och hälsovårdsministeriet en säkerhet som ställts för att trygga pensionsstiftelsens förmåner, en i 48 § avsedd säkerhet till den del som den överskrider minimibeloppet och den del av arbetsgivarens lönesumma som grundar sig på

pensionsstiftelsens arbetsgivares solvens. Om poster som hänför sig till verksamhetskapitalet bestäms närmare genom förordning.

48 b §. Det föreslås att en ny 48 b § fogas till lagen. Enligt förslaget skall paragrafen innehålla en bestämmelse om solvenskraven för pensionsstiftelser som bedriver verksamhet enligt APL. Avsikten med bestämmelserna är att för pensionsstiftelsernas del införa en mekanism som motsvarar solvenskraven för arbetspensionsförsäkringsbolagen.

I 1 mom. ingår en allmän bestämmelse om beräkningen av den solvensgräns som solvenskraven för pensionsstiftelser grundar sig på. Solvensgränsen skall beräknas riskteoretiskt med beaktande av hur placeringarna är fördelade mellan olika tillgångsslag. Solvensgränsen skall motsvara det belopp av verksamhetskapitalet som med stor sannolikhet kan uppskattas räcka minst ett år under ofördelaktiga omständigheter. När solvensgränsen fastställs är det nödvändigt att ta hänsyn till på vilket sätt den är beroende av olika tillgångsslag, eftersom riskerna i anslutning till placeringar varierar enligt tillgångsslag.

Om beräkningen av solvensgränsen skall enligt förslaget bestämmas närmare genom förordning. I förordningen skall de olika tillgångsslagen indelas i grupper beroende på risken. Vidare skall det fastställas på vilket sätt minimibeloppet av verksamhetskapitalet i förhållande till pensionsstiftelsens pensionsansvar är beroende av hur pensionsstiftelsens placeringar fördelar sig mellan dessa grupper. Då kan poster som beror på APL:s speciella karaktär dras av, exempelvis det obligatoriska ansvarsunderskottet, på ett sätt som bestäms närmare genom förordning.

2 mom. kompletteras med en bestämmelse enligt vilken minimibeloppet av verksamhetskapitalet i en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt APL skall vara en tredjedel av den i 1 mom. avsedda solvensgränsen. Eftersom det inte finns helt riskfria placeringar, skall minimibeloppet av verksamhetskapitalet oberoende av hur placeringarna är fördelade dock vara minst en procent av pensionsstiftelsens pensionsansvar enligt APL. Närmare bestämmelser om vilka poster som bildar den del av verksamhetskapitalet som motsvarar minimibeloppet meddelas genom förordning. Avsikten med bestämmelsen är att egendomens värderingsdifferenser eller säkerheterna inte ensamma

skall utgöra en för stor del av pensionsstiftelsens verksamhetskapital. Minimibeloppet av pensionsstiftelsens verksamhetskapital motsvarar detsamma som arbetspensionsförsäkringsbolagens garantibelopp.

48 c §. Det föreslås att en ny 48 c § fogas till lagen. I 1 mom. ingår en bestämmelse om den övre gränsen för verksamhetskapitalet i en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt APL. Den övre gränsen föreslås vara fyra gånger så stor som pensionsstiftelsens solvensgräns. Den övre gränsen skall fastställas så att den förväntade fluktuationen i fråga om verksamhetskapitalet, som beror på att värdet och avkastningen av placeringarna växlar, skall hålla sig inom den övre gränsen och den nedre gränsen för den målsatta zonen för verksamhetskapitalet. Om pensionsstiftelsens verksamhetskapital varaktigt överskrider den övre gränsen, kan verksamhetskapitalet anses ha blivit större än riskhanteringen nödvändigtvis förutsätter och överskottet kan återbetalas till arbetsgivaren. Detta kan anses vara motiverat för att en tillräcklig överensstämmelse med arbetspensionsförsäkringsbolagens regler för verksamhetskapitalet skall uppnås, även om det i och för sig inte är nödvändigt att av pensionsstiftelserna förutsätta en princip motsvarande bolagens skälighetsprincip i fråga om premienivån.

Om verksamhetskapitalet överskrider den övre gränsen skall pensionsstiftelsen vidta åtgärder för att smånigom återföra verksamhetskapitalet till den målsatta zonen. En överskridning av den övre gränsen kan också bero på tillfälliga fluktuationer på placeringsmarknaden, exempelvis värderingsdifferenser som uppkommer på grund av att värdet på aktierna förändras. I en sådan situation skulle det inte vara ändamålsenligt med tanke på solvensen att ålägga pensionsstiftelsen att genast upplösa sitt verksamhetskapital. Därför skall det enligt förslaget vara förbjudet att utöka tilläggsförsäkringsansvaret i en sådan situation. Om överskridningen av verksamhetskapitalets övre gräns däremot bedöms bli bestående, skall pensionsstiftelsen organisera sin verksamhet så att överskottet elimineras inom en rimlig tid och vid behov hos ministeriet ansöka om fastställande av nya beräkningsgrunder.

De föreslås att paragrafens 2 mom. skall innehålla en bestämmelse om pensionsstiftelsens verksamhet inom den s.k. målsatta zonen. Enligt det föreslagna solvenssystemet

har pensionsstiftelsen två olika möjligheter att behärska solvensen utöver möjligheten att göra ändringar i den normala placeringsverksamheten. Den första är att överföra överskottet eller underskottet av placeringsverksamheten till tilläggsförsäkringsansvaret. Med överskott eller underskott av placeringsverksamheten avses skillnaden mellan nettoavkastningen av pensionsstiftelsens placeringsverksamhet och det krav på avkastningen som förutsätts för pensionsansvaret, dvs. avkastningen av beräkningsräntan. Det andra viktiga sättet att behärska solvensen är möjligheten att använda understödsavgifterna för att stärka solvensen. Möjligheterna och skyldigheterna att utnyttja dessa medel skall vara olika beroende på pensionsstiftelsens solvens.

Inom den målsatta zonen kan överskott eller underskott av placeringsverksamhet fritt överföras till tilläggsförsäkringsansvaret. Pensionsstiftelsens styrelse beslutar årligen i förskott om den ifrågavarande andelen. Vid överföringarna skall den kontinuitet som förutsätts enligt de långsiktiga målen i placeringsplanen iaktas. Eftersom solvensen redan anses vara på en tillräcklig nivå inom den målsatta zonen kan inte verksamhetskapitalet utökas fritt med hjälp av understödsavgifter. Likväl kan det t.ex. i en situation då verksamhetskapitalet till stor del består av osäkra poster vara motiverat att pensionsstiftelsen kan utöka tilläggsförsäkringsansvaret med hjälp av understödsavgifterna. En upplösning av tilläggsförsäkringsansvaret skall också vara möjlig i begränsad omfattning inom den målsatta zonen för att stabilisera nivån på pensionsstiftelsens understödsavgifter i andra situationer än när det finns ett underskott. Ministeriet meddelar närmare föreskrifter om den målsatta zonen.

Enligt 3 mom. skall en pensionsstiftelse utöka verksamhetskapitalet om det underskrider solvensgränsens dubbla belopp. Denna gräns kan kallas den nedre gränsen för den målsatta zonen för verksamhetskapitalet. Pensionsstiftelsen skall vara skyldig att utöka verksamhetskapitalet genom överföring av en del av det årliga överskottet av placeringsverksamheten till tilläggsförsäkringsansvaret. Pensionsstiftelsen kan utöka sitt verksamhetskapital också genom att bära upp understödsavgifter. Skyldigheten att öka verksamhetskapitalet skall vara desto större ju större gapet till den nedre gränsen för den målsatta zonen är. På motsvarande sätt kan

tilläggsförsäkringsansvar användas för att täcka förluster av placeringsverksamheten på så sätt att överföringen är desto mer begränsad ju sämre pensionsstiftelsens solvens är. Tilläggsförsäkringsansvaret skall dock hållas på minst samma nivå som den ränteöverföring som görs under åren 1997—1999.

Enligt 4 mom. skall överskott av placeringsverksamheten i sin helhet överföras till tilläggsförsäkringsansvaret och det skall vara förbjudet att använda tilläggsförsäkringsansvaret för att täcka underskott av placeringsverksamheten om verksamhetskapitalet underskrider solvensgränsen. I så fall är pensionsstiftelsen också skyldig att använda understödsavgifterna för att stärka solvensen, om det inte på annat sätt är möjligt att höja verksamhetskapitalet i förhållande till solvensgränsen.

Enligt 5 mom. skall social- och hälsovårdsministeriet meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av paragrafen.

48 d §. Det föreslås att en ny 48 d § fogas till lagen. Enligt förslaget innehåller paragrafen bestämmelser om vilka åtgärder pensionsstiftelsen skall vidta om solvensen sjunker under vissa gränser som uppställts för verksamhetskapitalmekanismen. Mekanismen representerar en ny typ av tidig varning, ett s.k. early warning-system.

Enligt 1 mom. skall en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt APL när verksamhetskapitalet underskrider den i 48 b § 1 mom. avsedda solvensgränsens dubbla belopp, dvs. den målsatta zonens nedre gräns, göra upp en plan för att återföra pensionsstiftelsens solvens till den målsatta zonen inom de närmaste åren (styrelsens plan). Planen skall vara en del av pensionsstiftelsens placeringsplan och innehålla ställningstaganden till pensionsstiftelsens understöd-avgifts- och placeringspolitik. Bestämmelsen motiveras med pensionsstiftelseverksamhetens speciella karaktär. Pensionsstiftelserna skall enligt förslaget till skillnad från arbetspensionsförsäkringsbolagen kunna använda understödsavgifter för att stärka solvensen under förutsättning att det sker planmässigt. Avsikten är vidare att i pensionsstiftelsens verksamhetskapital inkludera poster som avviker från de poster som ingår i arbetspensionsförsäkringsbolagens verksamhetskapital på ett sätt som närmare bestäms genom förordning. Sådana poster är närmast poster som baserar sig på en säkerhet utanför pensionsstiftelsen eller på arbetsgivarföretagets

solvens.

I 2 mom. intas en bestämmelse om en plan för återställande av en sund finansiell ställning för pensionsstiftelsen. Pensionsstiftelsens styrelse är skyldig att kontinuerligt följa med solvensen och, när pensionsstiftelsens verksamhetskapital underskrider den i 48 b § 1 mom. avsedda solvensgränsen, utan dröjsmål tillstå social- och hälsovårdsministeriet för godkännande en plan för återställande av en sund finansiell ställning. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar bestämmelsen om påföljd för arbetspensionsförsäkringsbolag när minimibeloppet för verksamhetskapitalet underskrids. Av planen för återställande av en sund finansiell ställning skall framgå att pensionsstiftelsens solvens genom en ökning av understödsavgifterna eller på annat sätt kommer att överskrida solvensgränsen inom ett år eller av särskilda skäl med ministeriets tillåtelse högst inom två år. Pensionsstiftelsen skall då ha möjlighet att med hjälp av understödsavgifterna under två räkenskapsperioder korrigera solvensen så att den överskrider minimikraven. Pensionsstiftelsen kan också använda sig av andra möjligheter, exempelvis omorganisering av säkerheterna eller en ny inriktning för placeringsverksamheten, vilket eventuellt är ett sätt att snabbt påverka gränserna för verksamhetskapitalet. Om man inte lyckas genomföra de åtgärder som anges i planen skall åtgärder för upplösning av pensionsstiftelsen och överlåtelse av försäkringsverksamheten vidtas.

I 3 mom. intas en bestämmelse enligt vilken en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt APL och vars verksamhetskapital underskrider det i 48 b § 2 mom. avsedda minimibeloppet utan dröjsmål skall tillstå social- och hälsovårdsministeriet för godkännande en plan för kortfristig finansiering. Av planen skall framgå på vilket sätt man ämnar förbättra pensionsstiftelsens solvens så att den överskrider minimibeloppet av verksamhetskapitalet inom tre månader. Av särskilt vägande skäl kan ministeriet förlänga tiden med ytterligare tre månader.

Om planerna för att förbättra pensionsstiftelsens solvens inte genomförs, skall pensionsstiftelsen enligt gällande 78 § 1 mom. 2 punkten upplösas.

Enligt 4 mom. skall social- och hälsovårdsministeriet meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av paragrafen.

88 §. I ett nytt 5 och 6 mom. föreslås bes-

tämmelser om beaktande av verksamhetskapalet vid köp av sådana förmåner som motsvarar pensioner och andra förmåner som baserar sig på APL från en annan försäkringsanstalt. Dessutom föreslås att en bestämmelse om möjligheten att återbetala tillgångar till arbetsgivaren från en A-pensionsstiftelse eller AB-pensionsstiftelses A-avdelning som har trätt i likvidation. Nuvarande 5 mom. ändras och blir 7 mom. och nuvarande 6 mom. blir 8 mom.

I en pensionsstiftelse kan överlåtelse av försäkringsverksamheten både vara obligatorisk i en situation som avses i 78 § 1 mom. och frivillig enligt 100 § 1 mom. En orsak till obligatorisk upplösning av pensionsstiftelsen kan t.ex. vara att man inte lyckas genomföra de åtgärder som skall återställa en sund finansiell ställning enligt de nya solvensreglerna. Vid överlåtelse av försäkringsverksamhet överförs tillgångar som motsvarar pensionsansvaret och det i 5 mom. avsedda verksamhetskapalet till den övertagande försäkringsanstalten. Efter det att alla kostnader som föranleds av likvidationen och övriga eventuella skulder och förbindelser har betalats, kan de resterande tillgångarna återbetalas till arbetsgivaren.

Enligt det nya 5 mom. som fogas till paragrafen skall vid en obligatorisk överlåtelse av försäkringsverksamheten från en B-pensionsstiftelse eller AB-pensionsstiftelses B-avdelning minst ett belopp som motsvarar solvensgränsen överföras till den andra pensionsanstalten. Detta förutsätts av de nya solvensregler som ingår i förslaget. Arbetsgivarens skyldighet att betala premie skall vara i kraft tills solvensgränsen uppnås. Om man inte lyckas driva in premien, överförs den återstående delen av verksamhetskapalet till den andra försäkringsanstalten.

När upplösningen är frivillig skall verksamhetskapalet före upplösningen kompletteras tills solvensgränsens dubbla belopp uppnås. Valet av detta belopp grundar sig på att det kan anses vara tillräckligt tryggande och på skälighetsprincipen både med tanke på den överlåtande och den övertagande försäkringsanstalten. I första hand gäller bestämmelsen i 100 § 1 mom. avsedd frivillig upplösning. När upplösningen är obligatorisk enligt 78 § 1 mom. kan pensionsstiftelsens solvens i vissa situationer överskrida solvensgränsens dubbla belopp. Också i dessa fall skall de ovan nämnda bestämmelserna som gäller frivillig upplösning tillämpas.

Avsikten är att i verksamhetskapalet inkludera sådana poster som vid överlåtelse av försäkringsverksamheten inte som sådana kan överföras till den övertagande försäkringsanstalten, utan de skall ersättas med andra tillgångar när ansvaret överläts på det sätt som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer. Sådana poster är säkerheter och poster i verksamhetskapalet som baserar sig på arbetsgivarens solvens.

I en pensionsstiftelse kan försäkringsverksamhet överlåtas delvis t.ex. en viss arbetstagargrupps försäkringar. När överlåtelsen gäller en del av försäkringsverksamheten skall förfarandet vara detsamma som i 5 mom. Solvensgränsen skall räknas ut på basis av de tillgångar som utgör täckning för det pensionsansvar som skall överföras.

I 6 mom. finns en bestämmelse om återbetalning av tillgångar till arbetsgivaren när en pensionsstiftelse är i likvidation. Om en B-pensionsstiftelse eller AB-pensionsstiftelses B-avdelning har tillgångar efter det att försäkringsverksamheten har överlåtits i enlighet med 5 mom. och skulderna är betalda och alla övriga förbindelser fullgjorda, kan de tillgångar som motsvarar skillnaden återbetalas till arbetsgivaren.

Den gällande lagens 5 mom. blir 7 mom. och momentet ändras så att en A-pensionsstiftelses och en AB-pensionsstiftelses A-avdelnings tillgångar kan återbetalas till arbetsgivaren när pensionsstiftelsen är i likvidation. Om en A-pensionsstiftelse eller AB-pensionsstiftelses A-avdelning har tillgångar efter det att de lagstadgade förmånerna är helt tryggade och skulderna är betalda och alla övriga förbindelser fullgjorda, kan, i avvikelse från gällande bestämmelser, tillgångar som motsvarar skillnaden också återbetalas till arbetsgivaren under förutsättning att en bestämmelse om detta ingår i pensionsstiftelsens stadgar. Enligt gällande lag är detta inte möjligt, utan tillgångarna skall användas till förmånstagarnas förmån på det sätt som föreskrivs i pensionsstiftelsens stadgar. Detta har i vissa fall i praktiken lett till överdimensionerade pensioner. En pensionsstiftelse har dock medan den varit verksam kunnat återbetala övertäckning till arbetsgivaren enligt 45 §.

100 §. Till 1 mom. fogas en hänvisning till 88 § 5 mom. om överföring av verksamhetskapalet i samband med frivillig överlåtelse av försäkringsverksamheten.

116 §. Till paragrafen fogas en ny 5 punkt

enligt vilken det i stadgarna skall finnas ett omnämnande om arbetsgivarens skyldigheter i en B-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelses B-avdelning som följer det arbetsgivarspecifika bokföringssystemet i det fall att någon av arbetsgivarna inte kan fullgöra sina skyldigheter gentemot pensionsstiftelsen. En pensionsstiftelse som följer det arbetsgivarspecifika systemet skall vid överlåtelse av försäkringsverksamheten beakta de bestämmelser som gäller en sådan arbetsgivares verksamhetskapital som skall utträda eller uteslutas i fråga om skyldigheterna enligt 48 b och 48 c §. Om en utträdande eller utesluten arbetsgivare inte uppfyller de krav som ställs på överföring av försäkringsverksamhet i 88 § 5 och 6 mom. skall det anges i stadgarna på vilket sätt pensionsstiftelsens övriga arbetsgivare skall fullgöra dessa skyldigheter.

Enligt en ny 6 punkt som fogas till paragrafen skall det finnas en bestämmelse i pensionsstiftelsens stadgar om hur arbetsgivarnas andel av övertäckningen skall räknas ut. Andelen kan beräknas t.ex. i förhållande till arbetsgivarnas pensionsansvar eller deras lönesummor. I stadgarna skall också bestämmas hur övertäckningen överförs från en pensionsstiftelse när det inte är samma arbetsgivare som hör till de olika avdelningarna. Alla arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen skall ge ett skriftligt samtycke till det förfarande som fastställs i stadgarna.

119 §. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. om de bestämmelser som gäller verksamhetskapitalet i en B-pensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses B-avdelning som följer det arbetsgivarspecifika bokföringssystemet. I en sampensionsstiftelse som följer det arbetsgivarspecifika bokföringssystemet hålls varje arbetsgivares egendom, intäkter av egendomen och pensionsansvar skilt från varandra. Eftersom egendomen och riskerna i anslutning till den behandlas skilt för sig, gäller också de krav som ställs på verksamhetskapitalet varje arbetsgivare skilt för sig. I det utjämnande bokföringssystemet fördelas inte egendomen mellan arbetsgivarna, varför verksamhetskapitalet behandlas som en helhet på pensionsstiftelsenivå. Vad som bestäms i 48 d § om de planer som skall tillställas social- och hälsovårdsministeriet tillämpas oberoende av bokföringssystem på varje pensionsstiftelse.

120 §. Paragrafen kompletteras med bestämmelser om överföring av övertäckning

från en AB-pensionsstiftelses avdelning till en annan och om återbetalning av övertäckningen till arbetsgivaren från en avdelning eller pensionsstiftelse som följer det utjämnande systemet.

Till 1 mom. fogas en bestämmelse enligt vilken en pensionsstiftelse som följer det utjämnande systemet skall bestämma i sina stadgar hur varje arbetsgivares andel av övertäckningen räknas ut. Andelen kan t.ex. räknas ut i proportion till pensionsansvaren eller lönesummorna. Enligt den gällande lagens 1 mom. är det förbjudet att överföra övertäckningen från en A- eller B-avdelning som följer det utjämnande systemet till en annan avdelning. Enligt den gällande lagens 2 mom. kan dock en A-sampensionsstiftelses övertäckning återbetalas till arbetsgivaren under förutsättning att alla arbetsgivare samtidigt utnyttjar denna möjlighet. Förbudet att överföra samma arbetsgivares övertäckning från en A-avdelning till en B-avdelning är inte motiverat, om överföring från en A-pensionsstiftelse till arbetsgivaren är tillåten.

I 2 mom. görs motsvarande ändringar som ovan i 1 mom. rörande återbetalning av övertäckningen till arbetsgivaren i pensionsstiftelser som följer det utjämnande systemet.

Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. med bestämmelser om överföring av övertäckningen från en avdelning till en annan i en AB-sampensionsstiftelse när det inte är samma arbetsgivare som hör till avdelningarna. Utöver att det i det utjämnande systemet förutsätts att alla arbetsgivare samtidigt utnyttjar överföringsmöjligheten, är en allmän förutsättning att samma arbetsgivare hör till bägge avdelningarna. Om detta inte är fallet, skall bestämmelserna i 116 § om överföring av övertäckning tas in i pensionsstiftelsens stadgar. För en sådan ändring av stadgarna krävs alla arbetsgivares samtycke. Arbetsgivare som ansluter sig senare till pensionsstiftelsen godkänner pensionsstiftelsens stadgar samtidigt som de ansluter sig till den.

Enligt 4 mom. meddelar social- och hälsovårdsministeriet närmar föreskrifter om tillämpningen av paragrafen.

121 §. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. med bestämmelser om minimibeloppet av verksamhetskapitalet vid överföring av tillgångar mellan arbetsgivarna. Vid överföring av tillgångar från en arbetsgivare till en annan i en B-sampensionsstiftelse och i en AB-sampensionsstiftelses B-avdelning förutsätts att den överlåtande arbetsgivarens verk-

samhetskaptal uppgår till minst den i 48 c § 2 mom. avsedda solvensgränsens dubbla belopp.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998, dock så att 43, 45 och 48 a § samt 48 c § 1 mom. och paragrafens bestämmelser om utökning av tilläggsförsäkringsansvaret med överskott i placeringsverksamheten samt 120 § träder i kraft den 31 december 1997. Med beaktande av övergångsperioderna för de bestämmelser som gäller täckandet av pensionsansvaret föreslås att bestämmelserna som gäller verksamhetskapitalets solvensgräns och minimibelopp träder i kraft under åtta år så att en åttondedel av kraven uppfylls den 1 januari 1998, två åttondedelar den 1 januari 1999 och att förfarandet fortsätter på motsvarande sätt under de följande åren så att kraven träder i kraft i sin fulla utsträckning år 2005.

Bestämmelserna om den målsatta zonen

nedre gräns träder i kraft så att övergångstiden för det dubbla beloppet av verksamhetskapitalet är två år, varvid hälften av gränsen träder i kraft den 1 januari 1998 och tre fjärdedelar den 1 januari 1999, och hela beloppet den 1 januari 2000. Genom detta förfarande behöver man inte förutsätta att styrelsen gör upp en plan under ikraftträdelseperioden, om pensionsstiftelsens solvens förbättras under övergångsperioden så att den finns inom den målsatta zonen.

Under den period då solvensbestämmelserna träder i kraft åren 1998—2005 utfärdar social- och hälsovårdsministeriet bestämmelser om överföring och återbetalning av verksamhetskapitalet. Bestämmelserna skall bl.a. begränsa användningen av den verksamhetskapitalpost som avses i ikraftträdelsebestämmelsens 4 mom. i lagen om ändring av APL (1293/1996) och som har influerat genom ränteöverföringar enligt APL-systemet åren 1997—1999, för andra ändamål än för stärkande av pensionsanstaltens verksamhetskapital.

Med stöd av vad som anförts ovan förlägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om pensionsstiftelser

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 december 1995 om pensionsstiftelser (1774/1995) 6 § 3 mom., 9 § 16 och 17 punkten, rubriken för 6 kap., 43 § 2 mom., 45 § 4 mom., 48 § 1, 2 och 4 mom., 88 § 5 mom., 100 § 1 mom., 116 § 3 och 4 punkten samt 120 § ,

av dessa lagrum 43 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1297/1996, samt fogas till 9 § en ny 18 punkt, till 45 § ett nytt 4 mom., varvid det ändrade 4 mom. och det nuvarande 5 mom. blir 5 och 6 mom., till lagen nya 48 a—48 d §, till 88 § nya 5 och 6 mom., varvid det ändrade 5 mom. och det nuvarande 6 mom. blir 7 och 8 mom., till 116 § nya 5 och 6 punkter, till 119 § ett nytt 2 mom. samt till 121 § ett nytt 2 mom. som följer:

6 §

Om en A- eller B-avdelnings tillgångar enligt 46 § och med stöd av den meddelade

bestämmelser och föreskrifter i samband med bokslutet uppskattas täcka beloppet av ansvaret enligt 46 och 47 § och tillgångarna i sin helhet beräknas överstiga beloppet av

ifrågavarande avdelnings pensionsansvar och övriga skulder, får de mot skillnaden svarande tillgångarna överföras till täckning för en annan avdelnings pensionsansvar. En överföring av tillgångar från en B-avdelning förutsätter dock social- och hälsovårdsministeriets samtycke. Till följd av överföringen får ansvarsunderskott inte kvarstå i den avdelning varifrån tillgångar överförs. När tillgångar överförs från en B-avdelning förutsätts dock att verksamhetskapitalet i enlighet med 48 c § 2 mom. efter överföringen uppgår till minst solvensgränsens dubbla belopp.

9 §

I pensionsstiftelsens stadgar skall anges:

16) hur beslut om ändring av stadgarna skall fattas,

17) hur pensionsstiftelsens egendom skall delas då pensionsstiftelsen upplöses, samt

18) påföljderna och åtgärderna till följd av försenad understödsavgift samt betalningstidpunkterna för understödsavgifterna om i en B-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelses B-avdelning understödsavgifterna betalas till pensionsstiftelsen oftare än vad som bestäms i 45 §.

6 kap.

Pensionsansvaret och täckandet av det samt verksamhetskapitalet

43 §

Pensionsansvaret beräknas enligt social- och hälsovårdsministeriets bestämmelser för

1) pensioner och förmåner som börjat löpa före bokslutsdagen,

2) framtida pensioner och andra förmåner till de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets, till den del pensionen eller den andra förmånen kan anses ha tillväxt till tidpunkten för bokslutet samt för framtida pensioner och andra förmåner till personer som har hört till pensionsstiftelsens verksamhetskrets,

3) det tilläggsförsäkringsansvar som syftar till att upprätthålla den solvens som verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagarare förutsätter och som kan användas till att täcka en förlust i placeringsverksamheten samt till att sänka understödsavgifterna så som social- och hälsovårdsministeriet bes-

tämmer, samt för

4) det ansvar som orsakas av framtida höjningar av frivilliga tilläggs pensioner och andra förmåner (*indexförhöjningsansvar*), och som får användas till att täcka förutom de framtida förhöjningarna enbart en sådan ökning av pensionsansvaret som uppkommit till följd av att beräkningsgrunderna har ändrats,

45 §

Om verksamhetskapitalet i en B-pensionsstiftelse eller AB-pensionsstiftelses B-avdelning överskrider det fyrdubbla beloppet av den solvensgräns som avses i 48 c § 1 mom., kan den överskjutande delen under de förutsättningar som anges i nämnda paragraf med social- och hälsovårdsministeriets samtycke återbetalas till arbetsgivaren. I en AB-pensionsstiftelse är ett villkor för återbetalning att A-avdelningens pensionsansvar är täckt enligt 47 §.

Om A-pensionsstiftelsens eller AB-pensionsstiftelsens A-avdelnings tillgångar enligt 46 § och med stöd av den meddelade bestämmelser och föreskrifter i samband med bokslutet uppskattas varaktigt täcka beloppet av ansvaret enligt 47 § och tillgångarna i sin helhet beräknas överskrida beloppet av pensionsstiftelsens pensionsansvar och övriga skulder, får de mot skillnaden svarande tillgångarna med social- och hälsovårdsministeriets samtycke återbetalas till arbetsgivaren. Vid uppskattningen av övertäckningen får ministeriet dock bestämma att värdet av vissa tillgångar som tillhör täckningen beräknas avvikande från det gängse värdet. Till följd av återbetalningen får ansvarsunderskott inte kvarstå i A-pensionsstiftelsen eller AB-pensionsstiftelsens A-avdelning. I AB-pensionsstiftelsen är ett villkor för återbetalningen att verksamhetskapitalet i AB-pensionsstiftelsens B-avdelning överskrider det fyrdubbla beloppet av den solvensgräns som avses i 48 c § 1 mom.

48 §

En B- och AB-pensionsstiftelse skall med av arbetsgivaren ställd säkerhet eller på något annat sätt som godkänts av social- och hälsovårdsministeriet trygga betalningen av understödsavgifter.

Den i 1 mom. avsedda säkerheten (*understödsavgiftssäkerheten*) skall utgöras av till-

gångar och förbindelser som godkänns som täckning enligt 46 §. Understödsavgiftssäkerhetens minimibelopp är fyra tolfedelar av pensionsstiftelsens ansvarsutgift under ett år, dock minst 500 000 mark och högst 15 procent av pensionsstiftelsens pensionsansvar. Med ansvarsutgiften under ett år avses det sammanlagda beloppet av utbetalningar av pension och förändringen i pensionsansvaret under ett räkenskapsår. Om det i pensionsstiftelsens stadgar bestäms att understödsavgifter skall betalas oftare än var fjärde månad, minskas understödsavgiftssäkerhetens minimibelopp med ett belopp som motsvarar ändringen av betalningsintervallet.

Under pensionsstiftelsens verksamhet skall den ovan i denna paragraf nämnda säkerheten på yrkande av den som har ställt den återbetalas till den del som den i varje enskilt fall överskrider det minimibelopp för säkerhet som bestäms i 2 eller 3 mom., om inte säkerheten har räknats som en del av pensionsstiftelsens verksamhetskapital.

48 a §

Med en B-pensionsstiftelses och en AB-pensionsstiftelses B-avdelnings verksamhetskapital avses det belopp med vilket de tillgångar och andra därmed jämförbara förbindelser och säkerheter inom verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare överskrider de skulder och andra därmed jämförbara förbindelser som uppkommer i denna försäkringsverksamhet. Vid beräkningen av pensionsansvaret beaktas inte det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 43 § 2 mom. 3 punkten. Genom förordning bestäms närmare om de poster som skall hänföras till verksamhetskapitalet. Pensionsstiftelsens tillgångar, skulder och förbindelser bestäms och värderas med beaktande av deras art enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet beslutar om.

48 b §

Solvensgränsen för en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare skall bestämmas så att den riskteoretiskt motsvarar behovet av verksamhetskapital för ett år, med beaktande av hur placeringarna fördelar sig mellan olika tillgångsslag. Om hur solvensgränsen skall beräknas och om de poster som skall

hänföras till denna bestäms närmare genom förordning.

Minimibeloppet av verksamhetskapitalet är en tredjedel av solvensgränsen, dock minst en procent av pensionsstiftelsens pensionsansvar som avses i 43 § 2 mom. 1—3 punkten. Genom förordning bestäms om de poster som skall hänföras till minimibeloppet av verksamhetskapitalet.

48 c §

Om verksamhetskapitalet överskrider det fyrdubbla beloppet av solvensgränsen i 48 b § 1 mom., får överföringar till det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 43 § 2 mom. 3 punkten inte göras. Om överskridningen av gränsen för verksamhetskapitalet kan betraktas som bestående, skall pensionsstiftelsen ordna sin verksamhet så att verksamhetskapitalet sjunker under den ovan angivna gränsen med beaktande av vad som genom förordning bestäms om de poster som skall hänföras till verksamhetskapitalet.

Om verksamhetskapitalet underskrider det fyrdubbla beloppet av solvensgränsen i 48 b § 1 mom. men överskrider solvensgränsens dubbla belopp, kan pensionsstiftelsen överföra överskottet i placeringsverksamheten eller en del av det till tilläggsförsäkringsansvaret eller upplösa detta för att täcka underskottet i placeringsverksamheten. Dessutom kan tilläggsförsäkringsansvaret utökas och upplösas i begränsad utsträckning så som social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmer.

Om verksamhetskapitalet överskrider solvensgränsen i 48 b § 1 mom. men underskrider solvensgränsens dubbla belopp, skall pensionsstiftelsen utöka sitt verksamhetskapital med överskottet i placeringsverksamheten. Pensionsstiftelsen kan i begränsad utsträckning använda tilläggsförsäkringsansvaret för att täcka underskottet i placeringsverksamheten. Verksamhetskapitalet kan också utökas genom en höjning av understödsavgifterna.

Om verksamhetskapitalet underskrider solvensgränsen i 48 b § 1 mom., skall överskottet i placeringsverksamheten i sin helhet överföras till tilläggsförsäkringsansvaret, och ett underskott i placeringsverksamheten får inte täckas med tilläggsförsäkringsansvaret. Om verksamhetskapitalet inte uppgår till minst beloppet för solvensgränsen och pensionsstiftelsens solvens inte kan förbättras på något annat sätt skall verksamhetskapitalet

utökas med användning av understödsavgifter.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

48 d §

Om verksamhetskapitalet för en B-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelse underskrider det dubbla beloppet av solvensgränsen i 48 b § 1 mom. skall pensionsstiftelsens styrelse göra upp en plan för att stärka pensionsstiftelsens solvens (*styrelsens plan*).

Om verksamhetskapitalet underskrider den solvensgräns som bestäms i 48 b § 1 mom., skall pensionsstiftelsen utan dröjsmål för godkännande tillstålla social- och hälsovårdsministeriet en plan för återställande av en sund finansiell ställning för pensionsstiftelsen. Planen för återställande av en sund finansiell ställning skall visa att pensionsstiftelsens verksamhetskapital genom en ökning av understödsavgifterna eller på något annat sätt inom ett år, eller av särskilda skäl med tillstånd av ministeriet högst inom två år, överskrider solvensgränsen.

Om verksamhetskapitalet underskrider minimibeloppet av verksamhetskapitalet enligt 48 b § 2 mom., skall pensionsstiftelsen utan dröjsmål för godkännande tillstålla social- och hälsovårdsministeriet en plan för kortfristig finansiering. Finansieringsplanen skall visa att pensionsstiftelsens verksamhetskapital genom en ökning av understödsutgifterna eller på något annat sätt inom tre månader överskrider minimibeloppet av verksamhetskapitalet. Om de åtgärder som anges i finansieringsplanen inte har vidtagits inom denna tid, kan ministeriet av särskilt vägande skäl förlänga tiden med högst tre månader.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

88 §

Vid köp av sådana förmåner som motsvarar pensioner och andra förmåner som baserar sig på lagen om pension för arbetstagare till en B-pensionsstiftelse eller till en AB-pensionsstiftelses B-avdelning från en sådan försäkringsanstalt som avses i 1 mom. i den situation som avses i 78 § 1 mom., skall så som social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmer av det verksamhetskapital som

avses i 48 a § överföras ett belopp som motsvarar solvensgränsen, dock högst solvensgränsens dubbla belopp. Vid köp av en förmån i de situationer som avses i 100 § 1 mom. skall så som social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmer av verksamhetskapitalet på motsvarande sätt överföras solvensgränsens dubbla belopp. Förfarandet är detsamma vid delvis överlåtelse av försäkringsverksamheten.

Om en B-pensionsstiftelse eller AB-pensionsstiftelses B-avdelning som är i likvidation innehar tillgångar efter det att försäkringsverksamheten har överlåtit, skulderna är betalda och alla övriga förbindelser fullgjorda, kan de tillgångar som motsvarar skillnaden återbetalas till arbetsgivaren.

Om en A-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelses B-avdelning som är i likvidation innehar tillgångar efter det att försäkringsverksamheten har överfört och skulderna är betalda, kan dessa tillgångar återbetalas till arbetsgivaren eller användas till att trygga förmånerna för pensionstagarna och övriga förmånstagare samt för de personer som hör till och har hört till verksamhetskretsen, eller på något annat sätt som bestäms i pensionsstiftelsens stadgar.

100 §

En pensionsstiftelse (*överlåtande pensionsstiftelse*) kan med social- och hälsovårdsministeriets samtycke träffa avtal om fusion med en annan pensionsstiftelse (*övertagande pensionsstiftelse*), genom vilket den överlåtande pensionsstiftelsens försäkringsverksamhet, som omfattar pensionsansvar, övriga skulder och tillgångar, utan likvidationsförfarande övergår till den övertagande pensionsstiftelsen. En pensionsstiftelse (*överlåtande pensionsstiftelse*) kan likaså med ministeriets samtycke överlåta sin försäkringsverksamhet till en annan pensionsstiftelse, pensionskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) eller ett försäkringsbolag (*övertagande försäkringsanstalt*), varvid skall beaktas bestämmelsen i 88 § 5 mom. om överföring av verksamhetskapitalet.

116 §

Utöver vad 9 § stadgar skall i smpensionsstiftelsens stadgar nämnas

3) hur en pensionsstiftelse som beviljar

frivilliga tilläggsförmåner bokför pensionsansvar för en sådan till verksamhetskretsen hörande person som har varit anställd hos flera arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen,

4) när en arbetsgivare skall utträda eller uteslutas ur pensionsstiftelsen samt den uttredande eller uteslutna arbetsgivarens skyldigheter mot pensionsstiftelsen,

5) hur de övriga arbetsgivarna ansvarar för de skyldigheter i fråga om verksamhetskapitalet som en arbetsgivare som skall utträda eller en arbetsgivare som skall uteslutas har, om arbetsgivaren som skall utträda eller uteslutas är insolvent, samt

6) hur arbetsgivarnas andel av den i 45 § avsedda övertäckningen räknas ut i en avdelning som följer det utjämnande systemet och hur övertäckningen överförs mellan avdelningarna när i dessa ingår olika arbetsgivare.

119 §

Vad som i 48 b och 48 c § bestäms om minimibeloppet av verksamhetskapitalet, solvensgränsen och överföring till tilläggsförsäkringsansvaret, tillämpas i en sampensionsstiftelse som följer det arbetsgivar-specifika bokföringssystemet på varje arbetsgivare skilt för sig. Vad som i 48 d § bestäms om planer som skall tillställas social- och hälsovårdsministeriet, tillämpas oberoende av bokföringssystem på varje pensionsstiftelse skilt för sig.

120 §

Vad som i 6 § 3 mom. bestäms om överföring av övertäckningen eller en del av den från en A- eller B-avdelning, tillämpas i en sampensionsstiftelse på varje arbetsgivare skilt för sig. Följer en sampensionsstiftelse det utjämnande systemet i A- eller B-avdelningen, överförs övertäckningen eller en del av den till arbetsgivaren så som bestäms i pensionsstiftelsens stadgar.

Vad som i 45 § 4 och 5 mom. bestäms om återbetalning av en pensionsstiftelses tillgångar till arbetsgivaren tillämpas i en sådan sampensionsstiftelse som följer det arbetsgivar-specifika systemet. I en sampensionsstiftelse som följer det utjämnande systemet återbetalas tillgångarna till arbetsgivarna så som bestäms i pensionsstiftelsens stadgar.

Hör inte samma arbetsgivare i en AB-sampensionsstiftelse till såväl A- som B-avdel-

ningen skall i pensionsstiftelsens stadgar bestämmas hur övertäckningen överförs från en avdelning till en annan. För att en stadgeändring som avser detta skall kunna godkännas krävs det att arbetsgivarna i pensionsstiftelsen samtycker till stadgeändringen.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

121 §

Vid överföring av tillgångar från en arbetsgivare till en annan i en B-sampensionsstiftelse och en AB-sampensionsstiftelses B-avdelning förutsätts att den överförande arbetsgivarens andel av pensionsstiftelsens verksamhetskapital efter överföringen överskrider det dubbla beloppet av den solvensgräns som avses i 48 c § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998. Lagens 43, 45 och 48 a § samt 48 c § 1 mom. samt 120 § träder dock i kraft den 31 december 1997. Lagens 48 c § 2—4 mom. tillämpas dock i fråga om utökande av tilläggsförsäkringsansvaret från den 31 december 1997.

Utan hinder av vad som bestäms i 48 b § är solvensgränsen och minimibeloppet av verksamhetskapitalet i fråga om en B-pensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses B-avdelning som registrerats innan denna lag träder i kraft, 1998 en åttendedel och 1999 två åttendedelar av solvensgränsen och minimibeloppet av verksamhetskapitalet i 48 b §. Under de följande åren är solvensgränsen och minimibeloppet av verksamhetskapitalet på motsvarande sätt det antal åttendedelar av solvensgränsen och minimibeloppet av verksamhetskapitalet i 48 b § som de gångna kalenderåren utvisar.

Utan hinder av 48 c § 2 mom. är dock den gräns som motsvarar solvensgränsens dubbla belopp, 1998 hälften av det fulla beloppet och 1999 tre fjärdedelar av det fulla beloppet.

Utan hinder av vad som bestäms i 6, 45, 88, 100 och 120 § om överföring och återbetalning av verksamhetskapital, skall dock under åren 1998—2005 iakttas vad social- och hälsovårdsministeriet föreskriver.

På de ansökningar om överlåtelse av försäkringsverksamhet som är anhängiga vid so-

cial- och hälsovårdsministeriet innan denna de bestämmelser som gäller när denna lag
lag träder i kraft tillämpas dock fortfarande träder i kraft.

Helsingfors den 7 november 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre

Lag

om ändring av lagen om pensionsstiftelser

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 29 december 1995 om pensionsstiftelser (1774/1995) 6 § 3 mom., 9 § 16 och 17 punkten, rubriken för 6 kap., 43 § 2 mom., 45 § 4 mom., 48 § 1, 2 och 4 mom., 88 § 5 mom., 100 § 1 mom., 116 § 3 och 4 punkten samt 120 § ,

av dessa lagrum 43 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1297/1996, samt fogas till 9 § en ny 18 punkt, till 45 § ett nytt 4 mom., varvid det ändrade 4 mom. och det nuvarande 5 mom. blir 5 och 6 mom., till lagen nya 48 a—48 d §, till 88 § nya 5 och 6 mom., varvid det ändrade 5 mom. och det nuvarande 6 mom. blir 7 och 8 mom., till 116 § nya 5 och 6 punkter, till 119 § ett nytt 2 mom. samt till 121 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

6 §

Om en A- eller B-avdelnings tillgångar enligt 46 § och med stöd av den meddelade stadganden och föreskrifter i samband med bokslutet uppskattas täcka beloppet av ansvaret enligt 46 och 47 §§ och tillgångarna i sin helhet beräknas överstiga beloppet av ifrågavarande avdelnings pensionsansvar och övriga skulder, får de mot skillnaden svarande tillgångarna överföras till täckning för en annan avdelnings pensionsansvar. Till följd av överföringen får hos den avdelning varifrån tillgångar överförs inte bli ansvarsunderskott.

Föreslagen lydelse

6 §

Om en A- eller B-avdelnings tillgångar enligt 46 § och med stöd av den meddelade bestämmelser och föreskrifter i samband med bokslutet uppskattas täcka beloppet av ansvaret enligt 46 och 47 § och tillgångarna i sin helhet beräknas överstiga beloppet av ifrågavarande avdelnings pensionsansvar och övriga skulder, får de mot skillnaden svarande tillgångarna överföras till täckning för en annan avdelnings pensionsansvar. *En överföring av tillgångar från en B-avdelning förutsätter dock social- och hälsovårdsministeriets samtycke.* Till följd av överföringen får i den avdelning varifrån tillgångar överförs inte bli ansvarsunderskott. *När tillgångar överförs från en B-avdelning förutsätts dock att verksamhetskapitalet i enlighet med 48 c § 2 mom. efter överföringen uppgår till minst solvensgränsens dubbla belopp.*

9 §

I pensionsstiftelsens stadgar skall anges:

16) hur beslut om ändring av stadgarna skall fattas, *samt*

17) hur pensionsstiftelsens egendom skall delas då pensionsstiftelsen upplöses.

16) hur beslut om ändring av stadgarna skall fattas,

17) hur pensionsstiftelsens egendom skall delas då pensionsstiftelsen upplöses; *samt*

18) *påföljderna och åtgärderna till följd av försenad understödsavgift samt betalningstidpunkterna för understödsavgifterna om i en*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

B-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelses B-avdelning understödsavgifterna betalas till pensionsstiftelsen oftare än vad som bestäms i 45 §.

6 kap.

6 kap.

Pensionsansvaret och täckandet av det

Pensionsansvaret och täckandet av det *samt verksamhetskapalet*

43 §

Pensionsansvaret beräknas enligt social- och hälsovårdsministeriets bestämmelser för

1) pensioner och förmåner som börjat löpa före bokslutsdagen,

2) framtida pensioner och andra förmåner till de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets, till den del pensionen eller den andra förmånen kan anses ha tillväxt till tidpunkten för bokslutet samt för framtida pensioner och andra förmåner till personer som har hört till pensionsstiftelsens verksamhetskrets, *samt för*

3) det belopp som enligt 4 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1293/1996) har överförts på pensionsstiftelsens ansvar.

Pensionsansvaret beräknas enligt social- och hälsovårdsministeriets bestämmelser för

1) pensioner och förmåner som börjat löpa före bokslutsdagen,

2) framtida pensioner och andra förmåner till de personer som hör till pensionsstiftelsens verksamhetskrets, till den del pensionen eller den andra förmånen kan anses ha tillväxt till tidpunkten för bokslutet samt för framtida pensioner och andra förmåner till personer som har hört till pensionsstiftelsens verksamhetskrets,

3) *det tilläggsförsäkringsansvar som syftar till att upprätthålla den solvens som verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare förutsätter och som kan användas till att täcka en förlust i placeringsverksamheten samt till att sänka understödsavgifterna så som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer, samt för*

4) *det ansvar som orsakas av framtida höjningar av frivilliga tilläggs pensioner och andra förmåner (indexförhöjningsansvar), och som får användas till att täcka förutom de framtida förhöjningarna enbart en sådan ökning av pensionsansvaret som uppkommit till följd av att beräkningsgrunderna har ändrats,*

45 §

Om verksamhetskapalet i en B-pensionsstiftelse eller AB-pensionsstiftelses B-avdelning överskrider det fyrdubbla beloppet av den solvensgräns som avses i 48 c § 1 mom., kan den överskjutande delen under de förutsättningar som anges i nämnda paragraf med social- och hälsovårdsministeriets samtycke återbetalas till arbetsgivaren. I en AB-

Gällande lydelse

Om A-pensionsstiftelsens tillgångar enligt 46 § och med stöd av den meddelande stadganden och föreskrifter i samband med bokslutet uppskattas varaktigt täcka beloppet av ansvaret enligt 47 § och tillgångarna i sin helhet beräknas överstiga beloppet av pensionsstiftelsens pensionsansvar och övriga skulder, får de mot skillnaden svarande tillgångarna med social- och hälsovårdsministeriets samtycke återbetalas till arbetsgivaren. Vid uppskattningen av övertäckningen får ministeriet dock bestämma att värdet av vissa tillgångar som tillhör täckningen beräknas avvikande från det gängse värdet. Till följd av återbetalningen får hos pensionsstiftelsen inte bli ansvarsunderskott.

Föreslagen lydelse

pensionsstiftelse är ett villkor för återbetalning att A-avdelningens pensionsansvar är täckt enligt 47 §.

Om A-pensionsstiftelsens eller AB-pensionsstiftelsens A-avdelnings tillgångar enligt 46 § och med stöd av den meddelade bestämmelser och föreskrifter i samband med bokslutet uppskattas varaktigt täcka beloppet av ansvaret enligt 47 § och tillgångarna i sin helhet beräknas överskrida beloppet av pensionsstiftelsens pensionsansvar och övriga skulder, får de mot skillnaden svarande tillgångarna med social- och hälsovårdsministeriets samtycke återbetalas till arbetsgivaren. Vid uppskattningen av övertäckningen får ministeriet dock bestämma att värdet av vissa tillgångar som tillhör täckningen beräknas avvikande från det gängse värdet. Till följd av återbetalningen får ansvarsunderskott *inte kvarstå i A-pensionsstiftelsen eller AB-pensionsstiftelsens A-avdelning. I AB-pensionsstiftelsen är ett villkor för återbetalningen att verksamhetskapitalet i AB-pensionsstiftelsens B-avdelning överskrider det fyrdubbla beloppet av den solvensgräns som avses i 48 c § 1 mom.*

48 §

En B- och AB-pensionsstiftelse skall med av arbetsgivaren ställd säkerhet eller på något annat sätt som godkänts av social- och hälsovårdsministeriet *ordna sin verksamhet som överensstämmer med minimivillkoren enligt lagen om pension för arbetstagare så att det uppkommer ett med hänsyn till de försäkrade förmånerna betryggande förhållande mellan pensionsstiftelsens förbindelser och risktäckningskapacitet.*

Den i 1 mom. avsedda säkerheten skall utgöras av tillgångar och förbindelser som godkänns som täckning enligt 46 §. Säkerhetens belopp är fyra tolfedelar av pensionsstiftelsens ansvarsutgift under ett år, dock minst 500 000 mark och högst 15 procent av pensionsstiftelsens pensionsansvar. Med ansvarsutgiften under ett år avses det sammanlagda beloppet av utbetalningar av pension och förändringen i pensionsansvaret under ett räkenskapsår.

48 §

En B- och AB-pensionsstiftelse skall med av arbetsgivaren ställd säkerhet eller på något annat sätt som godkänts av social- och hälsovårdsministeriet *trygga betalningen av understödsavgifter.*

Den i 1 mom. avsedda säkerheten (*understödsavgiftssäkerheten*) skall utgöras av tillgångar och förbindelser som godkänns som täckning enligt 46 §. *Understödsavgiftssäkerhetens minimibelopp är fyra tolfedelar av pensionsstiftelsens ansvarsutgift under ett år, dock minst 500 000 mark och högst 15 procent av pensionsstiftelsens pensionsansvar. Med ansvarsutgiften under ett år avses det sammanlagda beloppet av utbetalningar av pension och förändringen i pensionsansvaret under ett räkenskapsår. Om det i pensionsstiftelsens stadgar bestäms att understödsavgifter skall betalas oftare än var fjärde*

Gällande lydelse

Under pensionsstiftelsens verksamhet skall den ovan i denna paragraf nämnda säkerheten på yrkande av den som har ställt den återbetalas till den del som den i varje enskilt fall överskrider det minimibelopp för säkerhet som stadgas i 2 eller 3 mom.

Föreslagen lydelse

*månad, minskas understödsavgiftssäkerhetens minimibelopp med ett belopp som motsvarar ändringen av betalningsinterval-
len.*

Under pensionsstiftelsens verksamhet skall den ovan i denna paragraf nämnda säkerheten på yrkande av den som har ställt den återbetalas till den del som den i varje enskilt fall överskrider det minimibelopp för säkerhet som bestäms i 2 eller 3 mom., *om inte säkerheten har räknats som en del av pensionsstiftelsens verksamhetskapital.*

48 a §

Med en B-pensionsstiftelses och en AB-pensionsstiftelses B-avdelnings verksamhetskapital avses det belopp med vilket de tillgångar och andra därmed jämförbara förbindelser och säkerheter inom verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare överskrider de skulder och andra därmed jämförbara förbindelser som uppkommer i denna försäkringsverksamhet. Vid beräkningen av pensionsansvaret beaktas inte det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 43 § 2 mom. 3 punkten. Genom förordning bestäms närmare om de poster som skall hänföras till verksamhetskapitalet. Pensionsstiftelsens tillgångar, skulder och förbindelser bestäms och värderas med beaktande av deras art enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet beslutar om.

48 b §

Solvensgränsen för en pensionsstiftelse som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare skall bestämmas så att den riskteoretiskt motsvarar behovet av verksamhetskapital för ett år, med beaktande av hur placeringarna fördelar sig mellan olika tillgångsslag. Om hur solvensgränsen skall beräknas och om de poster som skall hänföras till denna bestäms närmare genom förordning.

Minimibeloppet av verksamhetskapitalet är en tredjedel av solvensgränsen, dock minst en procent av pensionsstiftelsens pensionsansvar som avses i 43 § 2 mom. 1—3 punkten. Genom förordning bestäms om de poster som skall hänföras till minimibeloppet av verksamhetskapitalet

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

48 c §

Om verksamhetskapitalet överskrider det fyrdubbla beloppet av solvensgränsen i 48 b § 1 mom., får överföringar till det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 43 § 2 mom. 3 punkten inte göras. Om överskridningen av gränsen för verksamhetskapitalet kan betraktas som bestående, skall pensionsstiftelsen ordna sin verksamhet så att verksamhetskapitalet sjunker under den ovan angivna gränsen med beaktande av vad som genom förordning bestäms om de poster som skall hänföras till verksamhetskapitalet.

Om verksamhetskapitalet underskrider det fyrdubbla beloppet av solvensgränsen i 48 b § 1 mom. men överskrider solvensgränsens dubbla belopp, kan pensionsstiftelsen överföra överskottet i placeringsverksamheten eller en del av det till tilläggsförsäkringsansvaret eller upplösa detta för att täcka underskottet i placeringsverksamheten. Dessutom kan tilläggsförsäkringsansvaret utökas och upplösas i begränsad utsträckning så som social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmer.

Om verksamhetskapitalet överskrider solvensgränsen i 48 b § 1 mom. men underskrider solvensgränsens dubbla belopp, skall pensionsstiftelsen utöka sitt verksamhetskapital med överskottet i placeringsverksamheten. Pensionsstiftelsen kan i begränsad utsträckning använda tilläggsförsäkringsansvaret för att täcka underskottet i placeringsverksamheten. Verksamhetskapitalet kan också utökas genom en höjning av understödsavgifterna.

Om verksamhetskapitalet underskrider solvensgränsen i 48 b § 1 mom., skall överskottet i placeringsverksamheten i sin helhet överföras till tilläggsförsäkringsansvaret, och ett underskott i placeringsverksamheten får inte täckas med tilläggsförsäkringsansvaret. Om verksamhetskapitalet inte uppgår till minst beloppet för solvensgränsen och pensionsstiftelsens solvens inte kan förbättras på något annat sätt skall verksamhetskapitalet utökas med användning av understödsavgifter.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

48 d §

Om verksamhetskapitalet för en B-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelse underskrider det dubbla beloppet av solvensgränsen i 48 b § 1 mom. skall pensionsstiftelsens styrelse göra upp en plan för att stärka pensionsstiftelsens solvens (styrelsens plan).

Om verksamhetskapitalet underskrider den solvensgräns som bestäms i 48 b § 1 mom., skall pensionsstiftelsen utan dröjsmål för godkännande tillstålla social- och hälsovårdsministeriet en plan för återställande av en sund finansiell ställning för pensionsstiftelsen. Planen för återställande av en sund finansiell ställning skall visa att pensionsstiftelsens verksamhetskapital genom en ökning av understödsavgifterna eller på något annat sätt inom ett år, eller av särskilda skäl med tillstånd av ministeriet högst inom två år, överskrider solvensgränsen.

Om verksamhetskapitalet underskrider minimibeloppet av verksamhetskapitalet enligt 48 b § 2 mom., skall pensionsstiftelsen utan dröjsmål för godkännande tillstålla social- och hälsovårdsministeriet en plan för kortfristig finansiering. Finansieringsplanen skall visa att pensionsstiftelsens verksamhetskapital genom en ökning av understödsutgifterna eller på något annat sätt inom tre månader överskrider minimibeloppet av verksamhetskapitalet. Om de åtgärder som anges i finansieringsplanen inte har vidtagits inom denna tid, kan ministeriet av särskilt vägande skäl förlänga tiden med högst tre månader.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

88 §

Vid köp av sådana förmåner som motsvarar pensioner och andra förmåner som baserar sig på lagen om pension för arbetstagare till en B-pensionsstiftelse eller till en AB-pensionsstiftelses B-avdelning från en sådan försäkringsanstalt som avses i 1 mom. i den situation som avses i 78 § 1 mom., skall så som social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmer av det verksamhetskapital som avses i 48 a § överföras ett belopp som motsvarar solvensgränsen, dock högst solvensgränsens dubbla belopp. Vid köp av en

Gällande lydelse

Har pensionsstiftelsen tillgångar efter att den betalt sina skulder och fullgjort alla sina övriga förbindelser, används dessa tillgångar till att trygga förmånerna för pensionstagarna och övriga förmånstagare, samt för de personer som hör till eller har hört till verksamhetskretsen, så som förekrivs i stiftelsens stadgar.

100 §

En pensionsstiftelse (*överlåtande pensionsstiftelse*) kan man social- och hälsovårdsministeriets samtycke träffa avtal om fusion med en annan pensionsstiftelse (*övertagande pensionsstiftelse*), genom vilket den överlåtande pensionsstiftelsens försäkringsverksamhet, som omfattar pensionsansvar, övriga skulder och tillgångar, utan likvidationsförfarande övergår till den övertagande pensionsstiftelsen. En pensionsstiftelse (*överlåtande pensionsstiftelse*) kan likaså med ministeriets samtycke överlåta sin försäkringsverksamhet till en annan pensionsstiftelse, pensionskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/92) eller ett försäkringsbolag (*övertagande försäkringsanstalt*).

Föreslagen lydelse

förmån i de situationer som avses i 100 § 1 mom. skall så som social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmer av verksamhetskapitalet på motsvarande sätt överföras solvensgränsens dubbla belopp. Förfarandet är detsamma vid delvis överlåtelse av försäkringsverksamheten.

Om en B-pensionsstiftelse eller AB-pensionsstiftelses B-avdelning som är i likvidation innehar tillgångar efter det att försäkringsverksamheten har överlåtit, skulderna är betalda och alla övriga förbindelser fullgjorda, kan de tillgångar som motsvarar skillnaden återbetalas till arbetsgivaren.

Om en A-pensionsstiftelse eller en AB-pensionsstiftelses B-avdelning som är i likvidation innehar tillgångar efter det att försäkringsverksamheten har överförts och skulderna är betalda, kan dessa tillgångar återbetalas till arbetsgivaren eller användas till att trygga förmånerna för pensionstagarna och övriga förmånstagare samt för de personer som hör till och har hört till verksamhetskretsen, eller på något annat sätt som bestäms i pensionsstiftelsens stadgar.

100 §

En pensionsstiftelse (*överlåtande pensionsstiftelse*) kan med social- och hälsovårdsministeriets samtycke träffa avtal om fusion med en annan pensionsstiftelse (*övertagande pensionsstiftelse*), genom vilket den överlåtande pensionsstiftelsens försäkringsverksamhet, som omfattar pensionsansvar, övriga skulder och tillgångar, utan likvidationsförfarande övergår till den övertagande pensionsstiftelsen. En pensionsstiftelse (*överlåtande pensionsstiftelse*) kan likaså med ministeriets samtycke överlåta sin försäkringsverksamhet till en annan pensionsstiftelse, pensionskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) eller ett försäkringsbolag (*övertagande försäkringsanstalt*), varvid skall beaktas bestämmelsen i 88 § 5 mom. om överföring av verksamhetskapitalet.

116 §

Utöver vad 9 § stadgar skall i sam pensionsstiftelsens stadgar nämnas

3) hur en pensionsstiftelse som beviljar fri-

3) hur en pensionsstiftelse som beviljar

Gällande lydelse

villiga tilläggsförmåner bokför pensionsansvar för en sådan till verksamhetskretsen hörande person som har varit anställd hos flera arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen, samt

4) när en arbetsgivare skall utträda eller utselutas ur pensionsstiftelsen samt den utt-rådande eller uteslutna arbetsgivarens skyldigheter mot pensionsstiftelsen.

Föreslagen lydelse

frivilliga tilläggsförmåner bokför pensionansvar för en sådan till verksamhetskretsen hörande person som har varit anställd hos flera arbetsgivare som hör till pensionsstiftelsen,

4) när en arbetsgivare skall utträda eller utselutas ur pensionsstiftelsen samt den utt-rådande eller uteslutna arbetsgivarens skyldigheter mot pensionsstiftelsen,

5) hur de övriga arbetsgivarna ansvarar för de skyldigheter i fråga om verksamhetskapi-talet som en arbetsgivare som skall utträda eller en arbetsgivare som skall utselutas har, om arbetsgivaren som skall utträda eller utselutas är insolvent, samt

6) hur arbetsgivarnas andel av den i 45 § avsedda övertäckningen räknas ut i en avdelning som följer det utjämnande systemet och hur övertäckningen överförs mellan avdelningarna när i dessa ingår olika arbetsgivare.

119 §

Vad som i 48 b och 48 c § bestäms om minimibeloppet av verksamhetskapi-talet, solvensgränsen och överföring till tilläggsförsäkringsansvaret, tillämpas i en sampensionsstiftelse som följer det arbetsgivarspecifika bokföringssystemet på varje arbetsgivare skilt för sig. Vad som i 48 d § bestäms om planer som skall tillställas social- och hälsovårdsministeriet, tillämpas oberoende av bokföringssystem på varje pensionsstiftelse skilt för sig..

120 §

Vad 6 § 3 mom. stadgar om överföring av övertäckningen eller en del av den, tillämpas i en sampensionsstiftelse på varje arbetsgivare skilt för sig. Följer en sampensionsstiftelse det utjämnande systemet i A- eller B avdelningen, får övertäckningen inte överföras från den avdelning som följer det utjämnande systemet till en annan avdelning.

Vad 45 § 4 mom. stadgar om återbetalning av en pensionsstiftelses tillgångar till arbetsgivaren tillämpas i en sampensionsstiftelse på varje arbetsgivare skilt för sig.

120 §

Vad som i 6 § 3 mom. bestäms om överföring av övertäckningen eller en del av den från en A- eller B-avdelning, tillämpas i en sampensionsstiftelse på varje arbetsgivare skilt för sig. Följer en sampensionsstiftelse det utjämnande systemet i A- eller B-avdelningen, överförs övertäckningen eller en del av den till arbetsgivaren så som bestäms i pensionsstiftelsens stadgar.

Vad som i 45 § 4 och 5 mom. bestäms om återbetalning av en pensionsstiftelses tillgångar till arbetsgivaren tillämpas i en sådan sampensionsstiftelse som följer det arbetsgivarspecifika systemet. I en sampensionsstiftelse som följer det utjämnande systemet återbetalas tillgångarna till arbetsgivarna så som bestäms i pensionsstiftelsens stadgar.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Hör inte samma arbetsgivare i en AB-sampensionsstiftelse till såväl A- som B-avdelningen skall i pensionsstiftelsens stadgar bestämmas hur övertäckningen överförs från en avdelning till en annan. För att en stadgeändring som avser detta skall kunna godkännas krävs det att arbetsgivarna i pensionsstiftelsen samtycker till stadgeändringen.

Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

121 §

Vid överföring av tillgångar från en arbetsgivare till en annan i en B-sampensionsstiftelse och en AB-sampensionsstiftelses B-avdelning förutsätts att den överförande arbetsgivarens andel av pensionsstiftelsens verksamhetskapital efter överföringen överskrider det dubbla beloppet av den solvensgräns som avses i 48 c § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998. Lagens 43, 45 och 48 a § samt 48 c § 1 mom. samt 120 § träder dock i kraft den 31 december 1997. Lagens 48 c § 2—4 mom. tillämpas dock i fråga om utökande av tilläggförsäkringsansvaret från den 31 december 1997.

Utan hinder av vad som bestäms i 48 b § är solvensgränsen och minimibeloppet av verksamhetskapitalet i fråga om en B-pensionsstiftelse och en AB-pensionsstiftelses B-avdelning som registrerats innan denna lag träder i kraft, 1998 en åttondedel och 1999 två åttondedelar av solvensgränsen och minimibeloppet av verksamhetskapitalet i 48 b §. Under de följande åren är solvensgränsen och minimibeloppet av verksamhetskapitalet på motsvarande sätt det antal åttondedelar av solvensgränsen och minimibeloppet av verksamhetskapitalet i 48 b § som de gångna kalenderåren utvisar.

Utan hinder av 48 c § 2 mom. är dock den gräns som motsvarar solvensgränsens dubbla belopp, 1998 hälften av det fulla beloppet och 1999 tre fjärdedelar av det fulla beloppet.

Utan hinder av vad som bestäms i 6, 45, 88, 100 och 120 § om överföring och åter-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

betalning av verksamhetskapital, skall dock under åren 1998—2005 iaktas vad social- och hälsovårdsministeriet föreskriver.

På de ansökningar om överlåtelse av försäkringsverksamhet som är anhängiga vid social- och hälsovårdsministeriet innan denna lag träder i kraft tillämpas dock fortfarande de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.
